

STICHTING SPORTFONDSEN PENSIOENFONDS

JAARVERSLAG 2023

1	INHOUD.....	2
2	KENGETALLEN EN KERNCIJFERS	4
3	VERSLAG VAN HET BESTUUR.....	6
3.1	Missie, visie en strategie.....	6
3.2	ORGANISATIE.....	9
3.3	VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE	17
3.4	VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN	18
3.5	VERSLAG VAN HET BESTUUR.....	21
3.6	FINANCIËLE PARAGRAAF	32
3.7	BELEGGINGEN	38
3.8	PENSIOEN.....	51
3.9	ACTUARIAAT.....	55
3.10	RISICO	56
3.11	TOEKOMSTPARAGRAAF.....	56
3.12	GEBEURTENIS NA BALANSDATUM	62
4	JAARREKENING.....	64
4.1	BALANS PER 31 DECEMBER 2023 (NA BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN).....	65
4.2	STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2023.....	66
4.3	BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN	67
4.4	KASSTROOMOVERZICHT OVER 2023.....	68
4.5	TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2023	69
4.5.1	INLEIDING.....	69
4.5.2	OVEREENSTEMMINGSVERKLARING	66
4.5.3	TOELICHTINGEN.....	73
4.5.4	TOELICHTING OP DE BALANS	76
4.5.5	RISICIBEHEER EN DERIVATEN	84
4.5.6	NIET IN BALANS OPGENOMEN VORDERINGEN EN VERPLICHTINGEN	91
4.5.7	VERBONDEN PARTIJEN.....	92
4.5.8	TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	90
4.5.9	BELASTINGEN.....	98

4.5.10 STATUTAIRE REGELING OMTRENT DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN.....	98
4.5.11 VERWACHTE WIJZIGINGEN IN HET KOMEND JAAR	98
4.5.12 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	98
5 OVERIGE GEGEVENS	99
5.1 ACTUARIËLE VERKLARING	99
5.2 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	102
6 AFKORTINGENLIJST	110
7 BIJLAGE I: SFDR.....	112

2 KENGETALLEN EN KERNCIJFERS

	2023	2022	2021	2020	2019
Deelnemers					
Deelnemers	1.944	1.882	1.829	1.857	1.893
Gewezen deelnemers	2.950	3.802	3.648	3.597	3.687
Pensioengerechtigden	<u>1.427</u>	<u>1.341</u>	<u>1.305</u>	<u>1.255</u>	<u>1.182</u>
Totaal aantal deelnemers	6.321	7.025	6.782	6.709	6.762
Pensioenuitvoering * € 1.000					
Feitelijke premie ¹	6.372	5.842	5.470	5.587	5.310
Kostendekkende premie	6.658	9.161	9.140	9.189	8.206
Gedempte premie	5.821	5.130	4.817	4.991	4.603
Pensioenuitvoeringskosten	883	748	706	764	701
Uitvoeringskosten per deelnemer ²	262	232	225	246	235
Totaal pensioenuitkeringen	8.599	7.661	7.404	7.082	6.628
Vermogen en solvabiliteit * € 1.000					
Eigen vermogen	66.408	74.594	94.068	72.319	76.339
Minimaal vereist eigen vermogen	9.315	7.983	11.056	11.842	10.588
Vereist eigen vermogen	20.221	14.289	17.149	15.421	11.940
Technische voorzieningen	253.632	222.343	303.200	325.543	288.788
Dekkingsgraad	126,2%	133,5%	131,0%	122,2%	126,4%
Beleidsdekkingsgraad	126,2%	130,2%	125,9%	118,1%	124,1%
Vereiste dekkingsgraad	108,0%	105,7%	105,7%	104,7%	104,1%
Reële dekkingsgraad	93,1%	99,3%	102,1%	98,6%	100,1%
Toeslagverlening					
Actieven/AO-ers	9,00%	3,42%	0,62%	2,39%	2,10%
Pensioengerechtigden/slapers	9,00%	3,42%	0,62%	2,39%	2,10%

¹ Zie voor een toelichting op de feitelijke, gedempte en kostendekkende premie paragraaf 3.9.

² Het aantal deelnemers is hierbij de som van de actieve en gepensioneerde deelnemers overeenkomstig de aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. Het bedrag is niet in duizend euro's.

	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsportefeuille * € 1.000					
<i>Totaal</i>					
Herverzekering techn. voorzieningen	159.935	157.350	224.893	249.556	236.823
Beleggingen voor risico fonds	<u>158.214</u>	<u>138.473</u>	<u>165.196</u>	<u>144.127</u>	<u>120.934</u>
Totaal	318.149	295.823	390.089	393.684	357.757
<i>Verzekerd depot</i>					
Aandelen	30.839	27.044	48.365	46.313	50.265
Vastrentende waarden	67.792	70.312	93.884	103.061	100.350
Derivaten / vorderingen	<u>-471</u>	<u>- 466</u>	<u>- 472</u>	<u>- 465</u>	<u>- 543</u>
Totaal beleggingen	98.159	96.890	141.777	148.909	150.072
<i>Eigen beheer</i>					
Aandelen	71.382	59.006	75.988	66.498	64.763
Vastrentende waarden	78.921	72.532	80.823	70.399	56.171
Vastgoed	7.911	6.935	8.384	7.230	-
Derivaten / vorderingen	<u>3</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	<u>11</u>	<u>236</u>
Totaal beleggingen	158.217	138.483	165.207	144.138	121.169
Beleggingsopbrengsten * € 1.000					
Overrentedeling verzekerd depot	-	-	6.750	3.372	6.422
Beleggingsopbrengsten eigen beheer	16.598	-36.827	13.187	12.156	17.177
Beleggingsperformance ³					
Beleggingsrendement	12,20%	-21,57%	9,15%	9,31%	15,37%
Beleggingsrendement afgel. 5 jr. ⁴	4,34%	0,53%	7,48%	6,76%	5,22%
Kosten vermogensbeheer in % van gemiddeld belegd vermogen excl. transactiekosten ⁵	0,41%	0,34%	0,45%	0,44%	0,45%

³ De portefeuillerendementen zijn na aftrek management-, custodian en overige kosten en betreffen de beleggingen in eigen beheer.

⁴ Meetkundig gemiddelde.

⁵ Het deel van de uitvoeringskosten dat gerelateerd is aan het vermogensbeheer is toegevoegd aan de kosten van het vermogensbeheer.

3 VERSLAG VAN HET BESTUUR

3.1 Missie, visie en strategie

De **MISSIE** van het pensioenfonds is om binnen de grenzen van zijn middelen de bij de aangesloten ondernemingen werkzame deelnemers en gewezen deelnemers en hun nabestaanden, te beschermen tegen de financiële gevolgen van ouderdom en overlijden. Met een eigen ondernemingspensioenfonds zijn de invloed en betrokkenheid van werknemer en werkgever het grootst.

Het pensioenfonds streeft ernaar een duurzame en betrouwbare partner te zijn voor deelnemers en werkgever. Hiertoe voert het fonds een solide financieel beleid dat in overeenstemming is met wet- en regelgeving. Het vermogen wordt op een efficiënte en zo goedkoop mogelijke manier beheerd waarbij risico's goed worden gemanaged.

De pensioenregeling en de toeslagverlening zijn minstens gelijkwaardig aan de pensioenregeling en toeslagverlening van de Stichting Pensioenfonds Recreatie.

Deze missie is gebaseerd op de volgende **VISIE**:

Bij een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds hoort een solide (financieel) beleid. Belangrijke onderdelen van het beleid zijn het premie- en toeslagbeleid, de medezeggenschap van alle belanghebbenden, de code pensioenfondsen, het beleggingsbeleid en een gedegen risicomanagement- en communicatiebeleid. Het handhaven van een solide (financieel) beleid vergt veel van het bestuur. Zowel in tijd, kennis als kosten. Het voortbestaan van een eigen ondernemingspensioenfonds is dan ook niet vanzelfsprekend.

Het bestuur wil het geld van het pensioenfonds zo beheren, dat alle deelnemers nu en in de toekomst een goed pensioen krijgen. Het pensioenfonds wil de pensioenen jaarlijks indexeren om de koopkracht voor de deelnemers in stand te houden. Deze indexatie is minimaal gelijk aan de indexatie van de Stichting Pensioenfonds Recreatie. De premie die door werkgever en werknemer wordt betaald is niet voldoende om de uiteindelijke pensioenen te kunnen financieren. Dit betekent dat het pensioenfonds dit behoud van koopkracht moet verdienen met beleggen. Het pensioenfonds neemt daarom weloverwogen beleggingsrisico's, omdat het van mening is dat het nemen van beleggingsrisico's, gemiddeld genomen, op de lange termijn beloond wordt met een positief rendement. Zo probeert het pensioenfonds een zo optimaal mogelijk resultaat voor zijn deelnemers te realiseren. Het lopen van risico's betekent ook dat korting mogelijk is en dat koopkrachtbehoud niet vanzelfsprekend is. De hoogte van het uiteindelijke pensioen kan dus niet gegarandeerd worden.

en **STRATEGIE**:

Het fonds voorziet in het op lange termijn verstrekken van de pensioenen en streeft hierbij naar het waardevast houden van de opgebouwde pensioenen, de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenaanspraken.

Het fonds voert een kostenbewust beleid. Het bestuur toetst en evalueert de uitvoering van de pensioenregeling via een eigen ondernemingspensioenfonds periodiek. De kosten per deelnemer moeten onder de benchmark van Bell Pension zijn.

De belangrijkste kenmerken van het beleid zijn:

- neem alleen risico's die je begrijpt en kunt beheersen;
- kies voor een uitvoering (administratie, vermogensbeheer en advies) die kostenefficiënt is;
- handel inzichtelijk, begrijpelijk, uitlegbaar en transparant.

Betrokkenheid van deelnemers is van groot belang voor het behoud van draagvlak en solidariteit. Duidelijke en transparante communicatie, ook over risico's, staan hoog in het vaandel. Het pensioenfonds wil de deelnemers een helder inzicht geven in hun pensioensituatie. Het bestuur draagt zorg voor voortdurende ontwikkeling van de eigen kennis en vaardigheden.

Om vast te stellen dat de visie en strategie behaald worden heeft het bestuur een drietal kritische succesfactoren opgesteld.

1. De indexatie is minimaal gelijk aan de Toeslagverlening van de Stichting Pensioenfonds Recreatie (5-jaars voortschrijdend gemiddelde);
2. De uitvoeringskosten per deelnemer zijn lager dan de benchmark Bell Pension 1.000 - 10.000 deelnemers.
3. Het fonds wil niet meer dan 5 klachten per jaar ontvangen over de uitvoering van de pensioenregeling.

Deze kritieke succesfactoren worden jaarlijks door het bestuur beoordeeld en zijn een belangrijke indicator voor het presteren van het fonds.

Beleid en verantwoording

Het fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in de met de aangesloten ondernemingen gesloten uitvoeringsovereenkomst(en). Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Hiertoe wordt voor 71 aangesloten ondernemingen en 6.321 deelnemers, gewezen deelnemers/slapers en pensioengerechtigden einde 2023 EUR 315 miljoen vermogen belegd.

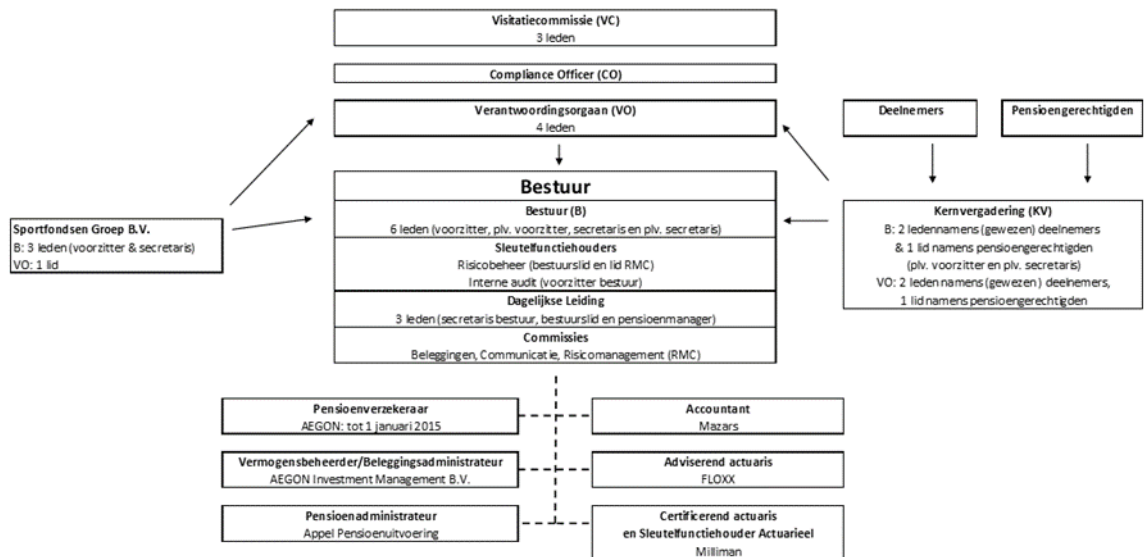
In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als “goed huisvader” de regie over de werkzaamheden van het fonds.

In de Actuariële en Beleidstechnische Nota (ABTN) zijn de opzet van het fonds, de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin is beschreven hoe het fonds omgaat met de besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is onderdeel van het crisisplan van het fonds dat als bijlage bij de ABTN is opgenomen.

De uitvoeringsovereenkomst(en), het (de) pensioenreglement(en) en de ABTN zijn beschikbaar op de website van het pensioenfonds: www.sportfondsenpensioenfonds.nl.

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen van het bestuur worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. In dit bestuursverslag worden de belangrijke onderwerpen die in de bestuursvergaderingen van 2023 zijn behandeld, toegelicht. Het bestuur weegt in zijn besluitvorming de aanbevelingen van het toezichtorgaan mee en gaat een dialoog aan met het verantwoordingsorgaan bij het afleggen van verantwoording.

Organisatiestructuur fonds

3.2 Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur in 2023 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. Drs. R.P. van Leeuwen	Voorzitter	Werkgevers	1955	2003	01-01-2026
Dhr. E.J. Tromp	Secretaris	Werkgevers	1969	2000	01-01-2026
Dhr. J. van Scheppingen	Bestuurslid	Werkgevers	1981	2020	01-10-2024
Dhr. J.C. van Egmond Msc	Plv. voorz.	Werknemers	1987	2016	01-01-2028
Mw. Drs. M.M. van der Berg RA	Bestuurslid	Pensioen-gerechtigden	1967	2021	01-01-2026
Mw. L. Righarts ⁴	Aspirant Bestuurslid	Werknemers	1976	2023	01-01-2028

Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie, te weten Appel Pensioenuitvoering B.V.. Deze werkzaamheden betreffen de pensioenadministratie en de financiële administratie.

Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Aegon Asset Management B.V., te Den Haag. Het fonds wordt hierbij geadviseerd door Drs. L.C.J.M. Luyten RBA van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen.

Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk is en blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding bestaat uit de secretaris, de heer Tromp, één bestuurslid, de heer Van Scheppingen, en de pensioenmanager, de heer De Vries. Vanaf maart 2024 vervullen mevrouw Heijboer en de heer Pol gezamenlijk de rol van pensioenmanager.

Sleutelfunctiehouders

DNB heeft goedkeuring gegeven aan het besluit van het bestuur inzake de benoemingen van de sleutelfunctiehouders Risicobeheer, Interne Audit en Actuarieel.

⁴ Mevrouw Righarts is eind 2023 als nieuwe aspirant bestuurder gestart. Zij is voorgedragen en benoemd door de kernvergadering. Na het afronden van de opleiding op niveau A zal de benoemingsprocedure bij DNB worden opgestart.

Naam	Sleutelfunctie
Mw. Drs. M.M. van der Berg RA	Risicobeheer
Dhr. R. van der Meer AAG	Actuarieel
Dhr. Drs. R.P. van Leeuwen	Interne Audit

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds. Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel lid van het VO en het VO als geheel, is dat het VO handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen. Bovendien heeft het VO een uitgebreid adviesrecht.

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. Mr. A.W.A. Joosen	Voorzitter	Werkgevers	1941	2011	01-01-2025
Dhr. R.J. Stoop	Secretaris	Werknemers	1973	2011	01-01-2025
Mw. A.E. Budding	Lid	Werknemers	1985	2019	01-01-2027
Dhr. P.J. Reedijk	Lid	Pensioengerechtigden	1951	2017	01-01-2025

Intern toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de visitatiecommissie. Dit intern toezichtorgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het toezichtorgaan rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de werkgever. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds aan de normen in de Code Pensioenfondsen.

Het orgaan doet verslag van zijn bevindingen in paragraaf 3.3 van het jaarverslag. De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke leden, te weten:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. M. Simon	Voorzitter	1960	2022	01-07-2024
Mw. C.A.P. Kuiper	Lid	1978	2023	01-07-2025
Dhr. B. Kramer	Lid	1968	2024	01-07-2026

Diversiteit bestuur en overige gremia

Het bestuur bestaat per 31 december 2023 uit vier mannen en twee vrouwen en het verantwoordingsorgaan uit drie mannen en een vrouw. Het bestuur blijft ernaar streven om binnen de organen van het fonds een zo goed mogelijke afspiegeling van het deelnemersbestand te bewerkstelligen én binnen de organen te streven naar diversiteit in persoonlijkheid, denkwijze, levenservaring en culturele sensitiviteit. Het bestuur zet zich in om in alle organen van het fonds zowel leden van onder als boven de leeftijd van 40 jaar te benoemen en ook minstens een vrouw. Ook van de visitatiecommissie wordt dit gevraagd.

Zowel in het bestuur als in het verantwoordingsorgaan zijn zowel vrouwen als mannen opgenomen en is sprake van leden onder en boven de leeftijd van 40 jaar. In de visitatiecommissie zijn een vrouw en twee mannen opgenomen, maar geen van hen is jonger dan 40 jaar. Bij de werving van nieuwe kandidaten en aspirant-leden voor bestuur en verantwoordingsorgaan wordt rekening gehouden met de gewenste diversiteit.

Uitvoering, uitbesteding en kosten

Het bestuur heeft tot en met 2014 de pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en de belegging van het vermogen van het pensioenfonds uitbesteed aan Aegon Levensverzekering N.V. die tevens als verzekeraar optrad. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de met de verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreement.

Nadat het in de toenmalige economische omstandigheden niet mogelijk gebleken was om het garantiecontract met Aegon te verlengen of bij een andere verzekeraar een vergelijkbaar contract af te sluiten, heeft het bestuur van het pensioenfonds, na alle mogelijkheden overwogen te hebben, besloten om vanaf 1 januari 2015 over te gaan op eigen beheer.

De tot en met 2014 opgebouwde aanspraken blijven achter in het garantiecontract van Aegon. Het bestuur ziet nog geen redenen om wijzigingen aan te brengen in deze situatie. De pensioenadministratie is ondergebracht bij Appel Pensioenuitvoering en het vermogensbeheer bij Aegon Asset Management.

De condities van deze uitbestedingen zijn vastgelegd in een overeenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreements.

Het bestuur houdt nauwgezet toezicht op de uitbestede werkzaamheden. In het verlengde hiervan is het bestuur verantwoordelijk voor zijn integriteit en deskundigheid voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds.

De betreffende controlemaatregelen zijn gericht op de volgende controlegebieden:

- ✓ administratie;
- ✓ juistheid van de door de werkgevers aangeleverde gegevens;
- ✓ vermogensbeheer.

Risico overlijden en arbeidsongeschiktheid

Gezien de risicobereidheid van het pensioenfonds zoals vastgelegd in het Integraal Risicomanagementbeleid, is herverzekering voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet nodig. Alleen bij een groot aantal overlijdensgevallen of een aantal “dure” overlijdensgevallen in één jaar, zou de impact dusdanig groot zijn dat deze niet past binnen de risicogrenzen zoals vastgelegd in het Integraal Risicomanagementbeleid. De kans daarop is zeer klein.

Op basis van deze overwegingen heeft het bestuur besloten dat het pensioenfonds met ingang van 2020 eigenrisicodragend is voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Interne beheersingsorganisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op het adequaat beheersen van alle voorkomende bedrijfsprocessen, met inbegrip van een juiste en volledige registratie en verslaglegging van de gegevens van het pensioenfonds. Als uitvloeisel van die verantwoordelijkheid wordt gestuurd op het zoveel mogelijk beperken van risico's die samenhangen met uitbestede processen.

Het bestuur vergadert in beginsel ten minste vier keer per jaar om alle voorkomende aangelegenheden te bespreken en om te bezien of de voortgang van de processen naar behoren verloopt.

Voor wat betreft de controle op integriteit heeft het pensioenfonds een gedragscode opgesteld. Aangaande de toetsing op de in het bestuur aanwezige deskundigheid, hanteert het bestuur een geschiktheidsplan. De gedragscode en het geschiktheidsplan worden ten minste één maal per jaar aan de orde gesteld bij een bestuursvergadering.

De pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en het vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed. Het secretariaat wordt gevoerd door de dagelijkse leiding. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst, maar maakt voor wat betreft de te verrichten werkzaamheden gebruik van ingeleende krachten van Sportfondsen Nederland B.V.. Voor alle uitbestedingen zijn contracten afgesloten.

Kernvergadering

Het fonds kent een kernvergadering waarin deelnemers en pensioengerechtigden samen komen. Deze vergadering komt in ieder geval eenmaal per jaar bijeen.

De rechten en plichten, die zijn vastgelegd in de statuten, omvatten onder meer de voordracht van leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan, en het goedkeuren van wijzigingen in statuten en reglementen.

De kernvergadering heeft in 2023 fysiek plaatsgevonden. Tijdens de kernvergadering zijn de sociale partners geïnformeerd over de financiële situatie van het fonds, is de haalbaarheidstoets besproken, zijn toekomstverwachtingen geschetst rondom het nieuwe pensioenstelsel, het bedrag ineens en de mogelijke toeslagverlening per 1 januari 2024. In 2023 zijn geen wijzigingen in statuten en reglementen voorgelegd aan de kernvergadering.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie adviseert het bestuur ten aanzien van de beleggingen. De beleggingscommissie heeft onder meer tot taak het definiëren van de meest ideale beleggingsstructuur voor het fonds, de selectie van de vermogensbeheerder(s), de monitoring van het vermogensbeheer, alsmede de monitoring van de risico's die met de beleggingen samenhangen. De taken van de beleggingscommissie worden omschreven in de ABTN.

De commissie is per 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. E.J. Tromp	Lid	1969	2015	01-01-2026
Dhr. J.C. van Egmond Msc ⁵	Voorzitter	1987	2015	01-01-2028
Mw. Drs. L.C.J.M. Luyten RBA ⁶	Externe deskundige	1966	2015	
Mw. Drs. M.M. van der Berg RA	Toehoorder	1967	2021	01-01-2026
Dhr. J.P. de Vries	Pensioenmanager	1963	2021	01-01-2026

Risicomanagementcommissie (RMC)

De risicomanagementcommissie houdt zich met name bezig met de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de financiële en de niet-financiële risico's, het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en het toezicht op de werking van de integriteitscode. Tevens adviseert de RMC het bestuur bij het opstellen van reglementen en beleid.

⁵ De heer Van Egmond heeft in 2021 het voorzitterschap op zich genomen en is na aanmelding bij DNB, begin 2022 in zijn rol goedgekeurd.

⁶ Mevrouw Luyten wordt ingehuurd als externe deskundige, waarvoor geen einde van de zittingsduur geldt.

De commissie is per 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. J. van Scheppingen	Voorzitter	1981	2020	01-10-2024
Mw. M.M. van der Berg RA	SFH Risicobeheer	1967	2021	01-01-2026
Dhr. P.J. van Schijndel ⁷	Externe deskundige	1964	2017	
Dhr. J.P. de Vries	Pensioenmanager	1963	2021	01-01-2026
Dhr. E.J. Tromp	Toehoorder	1969	2015	01-01-2025

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak om het bestuur te adviseren over voorstellen voor de communicatie aan deelnemers. Dit betreft onder meer de 'vertaling' van het pensioenreglement in de website met pensioen 1-2-3, de voorlichtingsfilmpjes, het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) en de nieuwsbrieven.

De commissie is per 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. J.P. de Vries	Voorzitter / Pensioenmanager	1963	2021	01-01-2026
Dhr. J. van Scheppingen	Lid	1981	2020	01-10-2024
Mw. M.M.A. Bongers	Lid	1997	2020	01-01-2025
Dhr. M. Boskeljon ⁸	Externe deskundige	1977	2022	
Mw. A.E. Budding	Toehoorder	1985	2019	01-01-2027
Mw. L. Righarts	Aspirant lid	1976	2023	01-01-2028

Compliance officer

De heer J.P. van Til is de compliance officer van het fonds. De voornaamste taken van de compliance officer omvatten:

- ✓ onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode.
- ✓ onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen.

⁷ De heer van Schijndel wordt ingehuurd als externe deskundige, waarvoor geen einde van de zittingsduur geldt.

⁸ De heer van der Schoor werd ingehuurd als externe deskundige en wordt opgevolgd door de heer Boskeljon, waarvoor geen einde van de zittingsduur geldt.

De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. Door de compliance-officer is op 6 juni 2024 rapport uitgebracht over het boekjaar 2023.

Korte samenvatting van het rapport van de compliance officer

In 2022 is een bestuurslid namens de deelnemers afgetreden en is een vacature ontstaan. Gelukkig is eind 2023 een vervanger gevonden in de persoon van Lisette Righarts.

Meldingen

Er zijn geen incidenten gemeld in 2023. Eind 2023 stonden er geen compliance-incidenten uit.

Gedragscode

Het fonds heeft van alle leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan een ondertekende Verklaring gedragscode over het boekjaar 2023 ontvangen.

Dispensatie

Per ultimo 2023 is voor alle aangesloten werkgevers, dispensatie verkregen voor deelname aan de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR). Vanaf 1 januari 2024 treden ook de medewerkers van het in 2021 overgenomen Laco tot het Sportfondsen Pensioenfonds toe. Tussen het fonds en SPR is regelmatig overleg gevoerd, het fonds is ook aangesloten bij de besluitvorming van SPR rondom de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

Aanbevelingen 2023

De Compliance Officer heeft in 2023 de volgende adviezen in zijn rapport opgenomen:

1. Evenals in vorige jaren adviseer ik het bestuur om de uitvoeringsovereenkomst jaarlijks op de eerste vergadering van het jaar te agenderen om te bezien of deze aangepast moet worden op basis van veranderingen in het pensioenreglement of de lijst van aangesloten ondernemingen.
Ik constateer dat de uitvoeringsovereenkomst op de website nog steeds dateert uit 2020 en dat de lijst van aangesloten ondernemingen niet actueel is. Ik adviseer om de uitvoeringsovereenkomst te actualiseren.
2. Ik raad het bestuur aan om de website te benutten om de deelnemers te informeren over de Wtp, de mogelijke gevolgen voor de deelnemers van SSP, en de door het bestuur voorgestelde keuzes naar aanleiding van de Wtp en de daaruit volgende wijzigingen in het pensioenreglement.

3. Volgens de statuten worden de notulen van de Kernvergadering door de voorzitter en de secretaris ondertekend. De notulen op de website zijn niet ondertekend. Bovendien staat onder de noemer “Notulen” alleen een presentatie. De in de kernvergadering genomen besluiten ontbreken. Zo is de benoeming van de bestuursleden niet vastgelegd. Ik adviseer het bestuur om de notulen van de kernvergadering te laten vastleggen en op de website te publiceren.
4. Ik adviseer het bestuur om de klokkenluiderregeling aan de nieuwe wetgeving aan te passen en de wijzigingen voor te leggen aan het verantwoordingsorgaan.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het rapport van de compliance officer en zijn aanbevelingen. Het bestuur zal de aanbevelingen bespreken en de reactie van het bestuur aan de compliance officer terugkoppelen. Het bestuur dankt de compliance officer voor zijn rapport.

Externe ondersteuning

Het fonds wordt bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

Functie	Externe partij
Accountant	Drs. C.A. Hartevelde RA van Mazars Accountants N.V. te Rotterdam
Administrateur	Appel Pensioenuitvoering B.V. te Almere
Adviserend actuaaris	Drs. T.E.M. Dieben AAG van FLOXX Solutions and Valuations B.V te Amsterdam (vanaf voorjaar 2024 opgevolgd door: AethiQs B.V. te Rotterdam)
Adviseur integraal risico management	Drs. P.J. van Schijndel van P&P Beheer B.V. te Amsterdam
Beleggingsdeskundige	Drs. L.C.J.M. Luyten RBA van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen
Bestuursondersteuning	Sportfondsen Nederland B.V. te Amsterdam
Certificerend actuaaris	R. van der Meer AAG van Milliman Pensioenen B.V. te Amsterdam
Vermogensbeheerder	Aegon Asset Management B.V. te Den Haag
Communicatie	Dhr. M. Boskeljon van Appel Pensioenuitvoering B.V. te Almere
Internal Audit	Dhr. D.N. Brouwer van 4PP Audit te Maurik

3.3 Verslag van de visitatiecommissie

Het pensioenfonds wordt goed beheerd door een deskundig en betrokken bestuur, ondersteund door een actieve pensioenmanager. Dit heeft geleid tot een stabiele positie met een goede dekkingsgraad en indexeringsmogelijkheden. Echter, er zijn kwetsbaarheden door de beperkte schaalgrootte van het fonds en de afhankelijkheid van de vermogensbeheerder. Een proactieve aanpak van deze uitdagingen door het bestuur is essentieel.

Er is in 2023 weliswaar gesproken over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, maar er is nog geen structurele aanpak geweest. Het fonds wordt geadviseerd een projectplan op te stellen en de voorbereidende werkzaamheden te intensiveren, vooral gezien de deadlines van 2025 en de geplande transitiedatum van 1 januari 2027. Hierbij adviseert de visitatiecommissie duidelijke afspraken met de uitvoeringsorganisatie te maken en aandacht te besteden aan de koppeling tussen pensioenbeheer en vermogensbeheer.

Ondanks economische onzekerheden heeft het fonds goed ingespeeld op de marktontwikkelingen. De beleggingscommissie heeft frequent vergaderd en de relatie met AEGON is gedegen geëvalueerd. Aanbevolen wordt een meer gedetailleerd MVB beleid te definiëren en voldoende aandacht te besteden aan (risico)rapportages en mogelijke beleggingsstrategieën.

Het fonds beschikt over een meerjaren communicatiebeleidsplan, maar dit is vrij algemeen en niet specifiek gericht op actuele thema's of doelgroepen. Aanbevolen wordt het communicatiebeleid op verschillende doelgroepen te richten en de realisatie van de gestelde doelen periodiek te evalueren. Daarnaast is een tijdige voorbereiding van een communicatieplan voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel gewenst zodat deelnemers tijdig worden geïnformeerd.

et uitbestedingsbeleid is sinds 2021 niet gewijzigd en dient aangescherpt te worden voor onderuitbesteding met adequate afspraken en goede monitoring.

Het risicomanagementbeleid is goed uitgewerkt en er wordt gewerkt met jaarplanningen en risicorapportages. Er moet een actualisatie van het IT-risicobeleid plaatsvinden en te bepalen in hoeverre het fonds voldoet aan de 58 IT-controls. De commissie adviseert het bestuur voorbereidingen te treffen om aan de DORA-vereisten, die begin 2025 gaan gelden, te voldoen.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van de visitatiecommissie en dankt de leden van de commissie voor het bovenstaande oordeel. In de loop van 2024 zal het bestuur de aanbevelingen bespreken, die de visitatiecommissie doet: het bestuur zal de aanbevelingen van de visitatiecommissie dan overnemen dan wel toelichten waarom deze niet worden overgenomen.

3.4 Verlag van het verantwoordingsorgaan

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) vertegenwoordigt de werknemers, werkgevers en gepensioneerden die deelnemen in de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds (hierna SSP of het fonds). De samenstelling van het VO is in 2023 ongewijzigd gebleven.

Het VO functioneert op basis van een reglement. Men kan daarin informatie vinden over de samenstelling van het VO, de wijze waarop het VO vergadert, onze taken en bevoegdheden, de informatievoorziening, de procedures en de vergaderingen met het bestuur.

Medio 2023 is in samenspraak met het bestuur besloten om een toehoorder aan te laten sluiten bij onze vergaderingen. Hiermee beogen wij de bezetting van het VO te waarborgen.

Taken en bevoegdheden

Het VO heeft als belangrijkste taak een oordeel uit te spreken over het handelen van het bestuur, het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het fonds is gerelateerd aan het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR). SPR heeft de bij Sportfondsen Groep aangesloten entiteiten dispensatie verleend van de verplichte deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds.

Het bestuur van SSP stelt het VO in de gelegenheid advies uit te brengen over onder meer het beloningsbeleid, vorm en inrichting van het Intern Toezicht, i.c. de Visitatiecommissie (VC), klachten- en geschillenprocedure, communicatie- en voorlichtingsbeleid, de samenstelling van de feitelijke premie en de uitvoeringsovereenkomst. Daarnaast heeft het VO een adviestaak ten aanzien van de continuering van het fonds. Naast reageren op gevraagd advies kan het VO het bestuur ook ongevraagd adviseren.

Activiteiten

In ons jaarplan 2023 zijn onze werkwijze en voorgenomen activiteiten vastgelegd. Het VO komt eenmaal per kwartaal bijeen.

Op 20 april 2023 vond het gesprek met het intern toezicht, de Visitatiecommissie plaats. Het VO ontvangt zijn rapport in conceptvorm, mede ter voorbereiding van de verantwoordingsvergadering met het bestuur.

De verantwoordingsvergadering over het jaar 2023 vond plaats op 23 mei 2024. Het bestuur van het fonds heeft daarin verantwoording afgelegd aan het VO over zijn beleid en de gang van zaken met betrekking tot 2023. Tevens is het concept jaarverslag 2023 besproken.

Het VO hecht aan goede communicatie, in het bijzonder ten behoeve van de deelnemers aan het fonds. Het VO heeft om die reden wederom aanbevolen de gegevens die op de website te zien zijn zo actueel mogelijk te houden.

De vergaderingen van het bestuur waaraan het VO heeft deelgenomen, vonden plaats op 8 juni en 24 november 2023. Op 8 juni 2023 heeft het bestuur uitvoerig de toeslagverlening besproken.

In de afgelopen jaren was de inflatie door onder meer de oorlog van Rusland en Oekraïne en opgelopen energieprijzen zeer hoog.

Met voldoening ziet het VO dat de financiële positie van het fonds een passende toeslagverlening heeft mogelijk gemaakt. In onze ogen is hierbij een weloverwogen besluit genomen.

Het VO heeft het bestuur tweemaal op verzoek geadviseerd, dat betrof de samenstelling van de visitatiecommissie en een geüpdatete communicatieplan 2020-2023. Een van de drie leden van de VC was aan het einde van de zittingstermijn niet meer herbenoembaar. Er is een geschikte opvolger gevonden. Het VO heeft ingestemd met de voorgestelde samenstelling van de VC.

Ten aanzien van het communicatieplan heeft het VO geadviseerd het communicatieplan eind 2023 te vernieuwen. Inmiddels heeft het bestuur besloten een verkort communicatieplan op te stellen dat past binnen de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is op 30 mei 2023 ook door de Eerste Kamer goedgekeurd. In het kader daarvan heeft het VO samen met het bestuur en adviseurs in juni 2023 een bijeenkomst gehouden waar in alle openheid is nagedacht over de positie van het fonds ten opzicht van SPR, de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de toekomst van het fonds.

Vanaf mei 2024 wordt middels een projectgroep (bestaande uit een afvaardiging van de sociale partners) het transitieplan vormgegeven waarbij het VO een informatieve rol krijgt. Ten slotte zal het VO een advies moeten geven over het invaarbeveluit. Door in het voortraject al betrokken te zijn, verwachten wij te zijner tijd een gedegen advies te kunnen geven.

Samenwerking en informatie

Het VO is tevreden over de samenwerking met het bestuur en de informatie die door of namens het bestuur is verstrekt. Het VO ontvangt de documentatie van alle bestuursvergaderingen waaronder notulen van de bestuursvergaderingen, verslagen van de commissies en rapportages van de sleutelfunctiehouders. Het VO neemt deel aan de bestuursvergadering waarin het jaarverslag over 2023 besproken wordt. Daarin komen ook het rapport van de VC aan de orde alsmede het verslag van de actuaris, de accountant en het rapport van de compliance office.

De secretaris van het VO heeft maandelijks overleg met de pensioenmanager over de actuele ontwikkelingen. De secretaris rapporteert het overleg aan de overige leden van het VO.

Opleiding

Voor de leden van het VO is inhoudelijke pensioen kennis en het op de hoogte blijven van relevante actualiteiten op pensioengebied van belang. Dat is juist nu belangrijk vanwege de Wtp die een transitie vereist naar een nieuw pensioenstelsel.

De leden van het VO volgen de informatie die de Pensioenfederatie verstrekt. Ook relevante webinars en seminars worden gevolgd.

Algemeen oordeel

Het VO waardeert het dat het ook in 2023 vruchtbaar met het bestuur van het fonds heeft kunnen samenwerken. Het VO stelt de open communicatie met het bestuur en de pensioenmanager zeer op prijs.

Het VO geeft op grond van zijn bevindingen een positief oordeel over het handelen van het bestuur van de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds in 2023. Dit oordeel geldt zowel voor het gevoerde beleid, de beleidskeuzes voor de toekomst als de evenwichtige belangenafweging.

Amsterdam, 27 mei 2024

Mr. A.W.A. Joosen
Voorzitter

R.J. Stoop
Secretaris

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan en dankt de leden van het orgaan voor bovenstaand positief oordeel.

3.5 Verslag van het bestuur

Bestuursmodel

In 2013 is de Wet versterking bestuur pensioenfondsen aangenomen door de wetgever. De wet is per 1 juli 2014 volledig in werking getreden. De wet biedt keuze uit een aantal bestuursmodellen. Deze modellen zijn erop gericht om de evenwichtige belangenafweging in de besturing van een pensioenfonds te versterken en de rolverdeling tussen de verschillende organen in de structuur van het pensioenfonds te optimaliseren.

Het bestuur van het fonds heeft de voor- en nadelen van de verschillende bestuursmodellen geëvalueerd. Dit heeft ertoe geleid dat het bestuur heeft besloten om met ingang van 2014 de besturing van het fonds in te richten op basis van het paritaire model. Dit houdt in dat het bestuur evenveel leden kent namens de werkgever als leden namens de werknemers en pensioengerechtigden.

Bij de keuze voor het paritaire model heeft het bestuur overwogen dat de organisatiestructuur eenvoudig en duidelijk moet blijven, kostenverhogingen niet wenselijk zijn en dat de stakeholders nauw betrokken moeten blijven bij het pensioenfonds.

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden of leden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in de statuten en de reglementen van het betreffende orgaan.

In het boekjaar 2023 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in het bestuursmodel.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen 2018 (hierna: de Code) heeft tot doel het functioneren van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan – niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dat betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt.

Het bestuur van het fonds heeft de naleving van de normen op basis van de Code Pensioenfondsen 2018 geïnterviewd. Het pensioenfonds past de normen van de Code vrijwel volledig toe. Voor zover het pensioenfonds afwijkt van de normen van de Code wordt dit hierna per norm toegelicht. Per 1 januari 2024 is de Code Pensioenfondsen 2024 van kracht geworden. In het najaar van 2024 zal het fonds de naleving van de normen op basis van de Code Pensioenfondsen 2024 toetsen.

Hieronder is per norm waaraan niet voldaan wordt een toelichting opgenomen:

Nr.	Beknopte omschrijving	Reden van niet-naleving
34	De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd.	De heren Van Leeuwen en Tromp zijn langer dan 12 jaar actief in een bestuursfunctie. In dit kader interpreteert het bestuur de code zodanig dat de zittingsduur van bestuursleden vanaf de invoering van de code in 2014 moet worden bepaald.

De Code Pensioenfondsen kent 8 normen die altijd om een toelichting vragen, de zogenoemde “rapportagenormen”. Het bestuur licht in onderstaande tabel toe of het fonds hieraan voldoet.

Rapportagenorm Code Pensioenfondsen	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag
<p>Norm 5</p> <p>Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in paragraaf 3.5 van dit Jaarverslag over het beleid dat het in 2023 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
<p>Norm 31</p> <p>De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in paragraaf 3.5 van dit Jaarverslag onder ‘diversiteit’ over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden.
<p>Norm 33</p> <p>In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in paragraaf 3.2 van dit Jaarverslag over de samenstelling van fondsorganen

Rapportagenorm Code Pensioenfondsen	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In paragraaf 3.1 van dit Jaarverslag beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in paragraaf 3.7 van dit Jaarverslag de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In paragraaf 3.2 van dit Jaarverslag rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitregeling en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	In paragraaf 3.5 van dit Jaarverslag wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is een algemene profielschets voor een bestuurder opgesteld. Daarnaast zijn specifieke profielschetsen beschikbaar waarin het bestuur de specifieke wensen en behoeften aangeeft ten aanzien van kennis, competenties en professioneel gedrag rekening houdend met de aanwezige deskundigheid binnen het bestuur en de aanwezige lacunes in de geschiktheid van het bestuur.

Het programma voor permanente educatie van bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of ontwikkeld.

De geschiktheid van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de pensioenmanager wordt periodiek getoetst via een kennisreflector. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in het geschiktheidsplan. De deskundigheidseisen zijn ook van toepassing op de leden van het VO en het toezichtorgaan.

Jaarlijks wordt ieder bestuurslid individueel geëvalueerd door de voorzitter van het fonds. Daarnaast voert het bestuur jaarlijks een zelfevaluatie uit, eens in de twee jaar onder begeleiding van een externe deskundige. In 2024 is een nieuwe zelfevaluatie onder begeleiding van een externe deskundige gepland.

Diversiteit bestuur en overige gremia

Het bestuur bestaat per 31 december 2023 uit vier mannen en twee vrouwen en het verantwoordingsorgaan uit drie mannen en een vrouw. De visitatiecommissie bestaat uit twee mannen en een vrouw. Het bestuur blijft ernaar streven om binnen de organen van het fonds een zo goed mogelijke afspiegeling van het deelnemersbestand te bewerkstelligen én binnen de organen te streven naar diversiteit in persoonlijkheid, denkwijze, levenservaring en culturele sensitiviteit. Het bestuur zet zich in om in alle organen van het fonds zowel leden van onder als boven de leeftijd van 40 jaar te benoemen en ook minstens een vrouw. Ook van de visitatiecommissie wordt dit gevraagd.

Zowel in het bestuur, het verantwoordingsorgaan als in de visitatiecommissie zijn vrouwen opgenomen en is sprake van leden onder de leeftijd van 40 jaar. Bij de werving van nieuwe kandidaten en aspirant-leden voor bestuur en verantwoordingsorgaan wordt rekening gehouden met de gewenste diversiteit.

Naleving wet- en regelgeving en communicatie met de toezichthouder

Alle bestuursleden en medebeleidsbepalers verklaren jaarlijks dat er wordt voldaan aan de gedragscode van het fonds of een vergelijkbare gedragscode. De gedragscode is beschikbaar via de website van het fonds.

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het bestuur nauwgezet gevolgd. Voor het fonds relevante wijzigingen worden geanalyseerd en de opvolging wordt besproken in de bestuursvergaderingen. In het bestuursverslag in dit jaarverslag worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht.

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het fonds.

Voor pensioenfondsen in Nederland is de Code Pensioenfondsen ('de Code') van kracht. Het pensioenfonds voldoet aan de vereisten uit de Code (2018) met uitzondering van de bepaling inzake de zittingsduur van bestuursleden.

Aan het pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Het fonds heeft tijdig aan zijn verplichtingen tot informatieverstrekking aan DNB voldaan. In 2023 heeft het fonds nadere vragen gekregen van DNB over de voorbereiding op de transitie in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen. Daarnaast heeft DNB gereageerd op het selfassessment van het fonds in de uitvraag sector brede analyse informatiebeveiliging. Het informatiebeveiligingsbeleid voldoet in de ogen van DNB nog niet aan de Good Practice. Het bestuur heeft hierover overleg gepleegd met de toezichthouder en nadere uitleg gekregen over de op te volgen punten. Het bestuur heeft ervoor gezorgd dat deze punten in 2024 zijn opgevolgd.

Gedurende het jaar heeft het fonds van de toezichthouders enkele brieven van algemene aard ontvangen.

Datakwaliteit

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is een unieke gelegenheid om de datakwaliteit opnieuw te beoordelen. Nadat het fonds eerder onderzoek heeft verricht in het kader van de overdracht van de pensioenadministratie van Aegon naar Appel per 1 januari 2015 verwacht het fonds (in samenspraak met Appel Pensioenuitvoering) in de voorbereiding van het nieuwe pensioenstelsel diverse onderzoeken uit te voeren naar de datakwaliteit. Appel Pensioenuitvoering heeft ter voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel een risicobeoordeling uitgevoerd voor alle aspecten die in dit kader van belang zijn, waaronder het datakwaliteitsbeleid, de IT-infrastructuur en de uitvoeringsprocessen.

In 2023 heeft het bestuur een datakwaliteit- en herzieningenbeleid opgesteld en is het gegevensbeschermingsbeleid geactualiseerd. In 2024 zal het bestuur, in samenspraak met Appel en Aegon, inhoudelijke controles uitvoeren naar de kritieke data-elementen (KDE's).

Klachten, geschillen en onregelmatigheden

Klachten en geschillen kunnen door belanghebbenden worden gemeld via de pensioenmanager, de compliance officer of de pensioenuitvoeringsorganisatie. De klachten- en geschillenregeling is in 2023 geactualiseerd en beschikbaar op de website van het fonds.

In 2023 heeft het fonds één klacht ontvangen; deze klacht bleek niet terecht te zijn.

Onregelmatigheden die binnen het fonds, zijn organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed worden gesignaleerd kunnen worden gerapporteerd bij de compliance officer op grond van de klokkenluidersregeling van het fonds. De klokkenluidersregeling is beschikbaar op de website van het fonds. Ook bij de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd.

In 2023 zijn geen onregelmatigheden gerapporteerd.

Uitvoeringsovereenkomst

Tussen Sportfondsen Nederland B.V. en Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Sportfondsen Nederland vertegenwoordigt iedere bij het fonds aangesloten onderneming. In de uitvoeringsovereenkomst zijn onder andere de toeslagambitie, de maandelijkse premiebetaling door de werkgevers, het toeslagbeleid en het omgaan met overschotten en tekorten vastgelegd. De volledige overeenkomst is te vinden onder “Belangrijke documenten” op de website van het fonds. Een lijst van de aangesloten ondernemingen is daarbij gevoegd.

Risicohouding

Inleiding

De risicohouding van het fonds is de mate waarin het pensioenfonds, na overleg met de sociale partners in de kernvergadering en na overleg met de organen van het fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds.

Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding

Het fonds voert op basis van de uitvoeringsovereenkomst de pensioenovereenkomst uit. In de pensioenovereenkomst wordt een koopkrachtambitie (prijsindex) nagestreefd tegen een acceptabel risico.

Hiervoor wordt door de werkgever een vastgestelde maximale premie betaald.

De verschuldigde premie dient kostendekkend te zijn. Bij de bepaling van de kostendekkende premie voor de pensioenopbouw wordt uitgegaan van een maximaal verwacht portefeuillerendement.

Het beleid van het fonds is er, gegeven de huidige pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgever, primair op gericht om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden met daarnaast een duidelijk streven naar indexatie voor zowel actieven als inactieven. De zekerheidsnorm van het pensioenfonds is belangrijk, maar het toeslagstreven heeft evengoed een hoge prioriteit.

Het toeslagstreven van het pensioenfonds is voor het bestuur belangrijk. Het beleggingsbeleid is erop gericht om deze doelstelling te realiseren. Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt het toeslagstreven juist een wat ruimere risicohouding. Het bestuur accepteert hierbij dat er een kans is dat de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op enig moment gekort moeten worden.

Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding

De risicobereidheid op korte termijn is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Het beleggingsbeleid betreft hierbij het 'eigen beheer' deel. Het bestuur heeft beperkte invloed op het bij Aegon achtergelaten deel van het vermogen.

Op basis van de uitersten van de bandbreedtes van het strategisch beleggingsbeleid dient het VEV zich te bevinden tussen een bandbreedte met als een ondergrens van 16% en een bovengrens van 28% van de TV 'eigen beheer'. Het vereist eigen vermogen bedraagt per 31 december 2023 122,5% en valt daarmee binnen de bandbreedte.

Het bestuur beoordeelt dat deze bandbreedte acceptabel is uit hoofde van balansrisicomanagement. Tenminste eens per kwartaal zal het pensioenfonds het VEV feitelijk vaststellen en toetsen.

Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad in een slechtweerscenario.

Een fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijkse haalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015.

Voor de bepaling van de lange termijn risicobereidheid is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader kiest het fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 90%.
- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 90%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweer scenario die het fonds dan acceptabel vindt is 30%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 30% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

Het fonds heeft in 2023 de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Gebleken is dat het fonds binnen de hierboven gestelde grenzen blijft.

Eigenrisicobeoordeling

In 2021 heeft het bestuur een eigenrisicobeoordeling uitgevoerd en ingediend bij DNB.

Deze beoordeling is te zien als een evaluatie van het gehele risicomanagement van het pensioenfonds waarin er een beoordeling plaatsvindt van:

- de risico's waaraan het pensioenfonds is of in de toekomst kan worden blootgesteld;
- de effectiviteit van het risicobeheer (inclusief de (feitelijke) beheersmaatregelen) en de doelmatigheid daarvan.

Dit geeft het bestuur inzicht in de materiële risico's en de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het pensioenfonds en de pensioenen van deelnemers.

De periodieke uitvoering van de eigenrisicobeoordeling is onderdeel van het risicomanagementbeleid en daarmee onderdeel van het managementproces van het bestuur. De volledige beleids- en besluitvorming vindt altijd in het bestuur plaats, dus ook voor de eigenrisicobeoordeling.

De eigenrisicobeoordeling wordt in aanmerking genomen bij de onderbouwing van strategische besluiten. De beoordeling wordt minimaal eens in de drie jaar uitgevoerd of tussentijds bij significante wijziging van het risicoprofiel of een strategisch besluit met een materiële impact op het risicoprofiel.

Uitbesteding

Het bestuur heeft diverse malen overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisatie over de dienstverlening overeenkomstig de service level agreement. Daarnaast heeft het bestuur op grond van zijn analyse van de interne-beheersingsrapportages (ISAE 3402, ISAE 3000 en NFR rapportages) aanvullende vragen gesteld aan de uitvoeringsorganisatie over bepaalde aspecten van de kwaliteit van de beheersmaatregelen. Middels een bedrijfsbezoek bij zowel Appel Pensioenuitvoering en Aegon Vermogensbeheer is onder andere meer inzicht verkregen in de interne beheersing van onderuitbestedingen bij deze partners.

Het bestuur heeft vervolgens periodiek overleg met de vermogensbeheerder. In dit overleg is uitvoerig stilgestaan bij de beleggingsrendementen van de vermogensbeheerder en de opvolging van het gerapporteerde in de verschillende rapportages. De resultaten worden nader toegelicht in paragraaf 3.7 (Beleggingen). Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van interne beheersingsrapportages (ISAE 3402 en NFR rapportages) van de vermogensbeheerder en heeft het bestuur deze geanalyseerd.

De uit de analyse naar voren komende vragen en bevindingen zijn met de vermogensbeheerder besproken. Ook is stilgestaan bij de dienstverlening door de vermogensbeheerder aan de hand van de in de service level agreement gemaakte afspraken.

Communicatie

Communicatie met de deelnemers van het fonds vindt plaats via de kernvergadering, de nieuwsbrieven, via filmpjes en de website van het fonds.

De website wordt actief onderhouden en beoogt beter aan te sluiten bij de informatiebehoefte van de deelnemer. De verantwoording over het gevoerde beleid en de financiële uitkomsten vindt plaats in de jaarrekening.

Het bestuur toetst periodiek de effectiviteit van de pensioencommunicatie. Hieruit is gebleken dat deelnemers de voorkeur geven aan digitale informatie. Echter constateert het bestuur ook dat er relatief veel emailadressen van gepensioneerden ontbreken en dat de uitvraag tot aanvulling van deze gegevens middels de jaarlijkse UPO niet leidt tot een hoge respons.

De persoonlijke pensioeninformatie van de belanghebbenden van het fonds is beschikbaar via het UPO en het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl). In 2023 hebben alle deelnemers een UPO ontvangen.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het fonds heeft het afgelopen jaar zes keer vergaderd. Naast de reguliere beleidscyclus stonden de volgende belangrijke onderwerpen op de agenda:

- de financiële positie van het fonds, de dekkingsgraad en het toeslagenbesluit;
- de Missie en visie van het fonds;
- de Wet Toekomst Pensioenen;
- het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan 2023;
- de begroting uitvoeringskosten;
- het jaarplan communicatie;
- het toeslagen- en premie beleid;
- de investment cases;
- datakwaliteit- en herzieningenbeleid;
- het beleid factoren keuzemogelijkheden;
- afkoop bedrag ineens;
- het beleidsdocument gegevensbescherming (AVG);
- het jaarplan en rapportages van de Internal Audit functie;
- de nieuwe actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN);
- de haalbaarheidstoets (HBT);
- de ALM studie;
- het geschiktheidsplan;
- de charter sleutelfunctiehouders;
- de kennisreflector en het effect ervan op de te volgen opleidingen;
- de zelfevaluatie;
- de gedragscode;
- de BTW bezwaarprocedure;
- de toetreding van de Laco medewerkers in het fonds;
- het reglement vergoedingen SSP;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie, het verantwoordingsorgaan, de compliance officer, de certificerend actuaris en de accountant;
- de uitvraag van de niet-financiële risico's DNB;
- de beleidscyclus integraal risicomanagement, inclusief de uitgevoerde risicoanalyses;
- de actuariële grondslagen Partnerfrequenties, Ervaringssterfte en Kostenvoorziening;

- de vrijstelling van het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR);
- de monitoring van de pensioenuitvoering middels het bespreken van de rapportages van Appel en Aegon (SLA, NFR, ISAE);
- de evaluaties van de bestuurscommissies, de dagelijkse leiding en de externe dienstverleners;
- de evaluaties van de verschillende leveranciers van het fonds;
- het afdekken van renterisico's en de beleggingsmix;
- de rapportages met betrekking tot beleggingsresultaten en risico's;
- maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG-beleid) en SFDR classificatie;
- de pensioenregeling per 1 januari 2024.

In het kader van de reguliere beleidscyclus heeft het bestuur onder meer vergaderd over de jaarrekening, het afleggen van verantwoording aan het verantwoordingsorgaan, het toezicht door de visitatiecommissie, de jaarlijkse kernvergadering en de adviezen van de bestuurscommissies.

Beloningsbeleid

Het fonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Het fonds heeft daarbij een afweging gemaakt op basis van de (lange termijn) doelstellingen van het fonds, de passendheid in de onderneming, de verantwoordelijkheid en de aan de functies gestelde eisen en het tijdsbeslag.

Het reglement vergoedingen SSP, geactualiseerd en goedgekeurd in 2022, is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. Dit houdt in dat de bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan € 205 per vergadering tot 1 uur, € 410 per vergadering van 1-3 uur en € 615 per vergadering langer dan 3 uur ontvangen. De voorzitter van een commissie ontvangt 125% van dit bedrag. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken. Zijn beloning bedraagt in 2023 € 16.893 per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de prijsindex. Vanaf 2020 is bovenop deze vergoeding een vergoeding van € 200,- per uur toegekend voor zijn taken als sleutelfunctiehouder Internal Audit.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Alleen de bestuurders die werknemer zijn van één van de bij het fonds aangesloten ondernemingen, nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) schrijft voor dat het pensioenfonds aangeeft op welke wijze zijn beloningsbeleid spoort met de integratie van duurzaamheidsrisico's. Het pensioenfonds houdt bij zijn beloningsbeleid geen rekening met duurzaamheidsrisico's. Het beloningsbeleid van het pensioenfonds voldoet aan de Code Pensioenfondsen.

3.6 Financiële paragraaf

Financiële positie en solvabiliteit

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen in de afgelopen jaren:

Dekkingsgraad	2023	2022	2021	2020	2019
Stand per 1 januari	133,5%	131,0%	122,2%	126,4%	127,3%
Premie	-0,3%	-1,2%	-1,1%	-1,2%	-1,2%
Uitkeringen	1,4%	0,7%	0,4%	0,6%	0,8%
Toeslagen	-10,8%	-4,2%	-0,7%	-2,9%	-2,3%
Rentetermijnstructuur	-2,3%	26,0%	3,2%	-6,1%	-6,4%
Overrendement	5,0%	-11,5%	6,8%	5,9%	9,9%
Overig	<u>-0,3%</u>	<u>-7,3%</u>	<u>0,2%</u>	<u>-0,5%</u>	<u>-1,7%</u>
Stand per 31 december	126,2%	133,5%	131,0%	122,2%	126,4%

De verandering in de dekkingsgraad wordt grotendeels veroorzaakt door toeslagverlening en door het overrendement.

Solvabiliteit

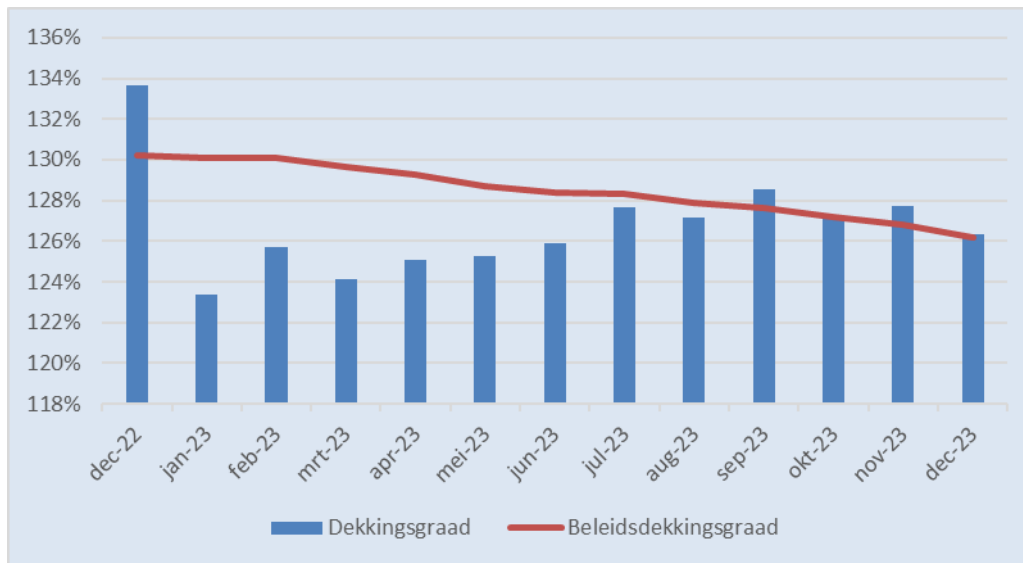
Ultimo 2023 bedraagt de dekkingsgraad 126,2% (2022: 133,5%) en de beleidsdekkingsgraad, het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste 12 maanden, 126,2% (2022: 130,2%).

De vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke beleggingsportefeuille per 31 december 2023 bedraagt 108,0%. Het minimaal vereist vermogen bedraagt per 31 december 2023 103,7%. Ultimo 2023 is de reële dekkingsgraad 93,1%.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Onderstaande grafiek geeft de maand-op-maand-ontwikkeling aan van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad. De daling van december naar januari wordt veroorzaakt door de toeslagverlening van 9% per 1 januari 2023.

(Actuariële) resultaten

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(* € 1.000)	2023	2022	2021	2020	2019
Premie	815	-1.736	-2.132	-1.988	-1.450
Beleggingsresultaat	11.385	-7.236	25.757	5.409	15.463
Toeslagverlening	-19.565	-10.217	-1.989	-6.834	-4.651
Kosten	-63	-50	-53	-103	-43
Waardeoverdrachten	-530	-293	-203	-20	-230
Overige mutaties	<u>-228</u>	<u>58</u>	<u>369</u>	<u>-484</u>	<u>329</u>
	-8.186	-19.474	21.749	-4.020	-8.760

Ultimo 2023 bedraagt de gemiddelde marktrente (RTS DNB) circa 2,3% (2022: 2,6%).

Uitvoeringskosten

(* € 1.000)	2023	2022
Pensioenbeheerkosten	883	748
In euro's per deelnemer	262	232
Vermogensbeheerkosten	932	900
Percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,39%	0,34%
Transactiekosten	69	67
Percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,03%	0,03%
Gemiddeld belegd vermogen	242.169	262.545

In de onderstaande paragrafen worden de kosten verder toegelicht.

Pensioenbeheerkosten

De pensioenbeheerkosten bestaan onder meer uit advieskosten, accountants- en actuariskosten, kosten voor de administratieve uitvoering, contributies en bankkosten. De totale pensioenbeheerkosten in 2023 bedragen € 883 (2022: 748).

De uitvoeringskosten per deelnemer bedragen € 262 (2022: € 232) en steken gunstig af in vergelijking met andere fondsen van vergelijkbare grootte (2022: € 397).

Vermogensbeheerkosten

Vermogensbeheerkosten (totaal beleggingen)	2023	% van het gemiddeld belegd vermogen	2022	% van het gemiddeld belegd vermogen
Herverzekerd depot	-	-	-	-
Eigen beheer depot				
- Directe kosten vermogensbeheer	400	0,17%	377	0,14%
- Indirecte kosten vermogensbeheer	<u>532</u>	<u>0,22%</u>	<u>523</u>	<u>0,20%</u>
- <i>Subtotaal</i>	932	0,39%	900	0,34%
Totaal (gemiddeld over beide depots)	932	0,39%	900	0,34%

De vermogensbeheerkosten voor het herverzekerde depot zijn in 2023 nihil. Omdat sprake is van negatieve overrente worden conform het garantiecontract met Aegon geen vermogensbeheerkosten (EUR 278⁹) in rekening gebracht. Eventuele positieve overrente in de toekomst wordt verrekend met negatieve overrente uit het verleden, waarbij dan ook de niet in rekening gebrachte vermogensbeheerkosten worden verrekend.

⁹ Dit is 0,29% van het gemiddeld belegd vermogen. Als de vermogensbeheerkosten voor het herverzekerde depot wel in rekening waren gebracht, dan zou het totaal van de vermogensbeheerkosten EUR 1.210 bedragen, te weten 0,50% van het totaal gemiddeld belegd vermogen.

De vermogensbeheerkosten van het totale pensioenfonds bedragen 0,39% in 2023 (0,34% in 2022). Zowel de directe als de indirecte kosten zijn in 2023 licht gestegen.

Beleggingsmix

In de volgende tabellen worden de vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie gespecificeerd:

Beleggingen herverzekerd	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer-kosten	Beheer-kosten in % vermogen	Resultaat-afhankelijke vergoeding	Totaal
Aandelen	23.714	-	-	-	-
Vastrentende waarden	65.713	-	-	-	-
Vastgoed	559	-	-	-	-
Hedgefondsen	1.677	-	-	-	-
Overlay beleggingen	4.739	-	-	-	-
Totaal	96.402	-	-	-	-

Beleggingen eigen beheer	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer-kosten	Beheer-kosten in % vermogen	Resultaat-afhankelijke vergoeding	Totaal
Aandelen	61.771	103	0,17%	-	103
Vastrentende waarden	67.194	237	0,35%	-	237
Vastgoed	8.301	11	0,14%	-	11
Overig	74	-	0,22%	-	-
Overlay beleggingen	8.428	49	0,57%	-	49
Totaal	145.768	400	0,27%	-	400

De resultaatafhankelijke vergoedingen zijn vergoedingen die betaald zijn aan via AEGON Asset Management B.V ingehuurde externe managers voor het actieve aandelenbeheer bij het herverzekerde deel en gedeeltelijke invulling via hedge funds.

Transactiekosten

De geïdentificeerde transactiekosten bedragen in 2023 EUR 69 (2022: EUR 67).

Transactiekosten	2023	Percentage van het belegd vermogen	2022	Percentage van het belegd vermogen
Herverzekerd depot	-	-	-	-
Eigen beheer depot	69	0,03%	67	0,03%
Totaal (gemiddeld over beide depots)	69	0,03%	67	0,03%

De gerapporteerde transactiekosten liggen in 2023 iets hoger dan in 2022.

De transactiekosten voor het herverzekerde depot zijn in 2022 nihil. Omdat sprake is van negatieve overrente worden conform het garantiecontract met Aegon geen transactiekosten (EUR 127¹⁰) in rekening gebracht. Eventuele positieve overrente in de toekomst wordt verrekend met negatieve overrente uit het verleden, waarbij dan ook de niet in rekening gebrachte transactiekosten worden verrekend.

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer komen in 2023 iets hoger uit dan in 2022.

In 2023 zijn de vermogensbeheerkosten 0,39% en de transactiekosten 0,03%, waarmee de totale kosten vermogensbeheer 0,42% bedragen in 2023. In 2022 waren de vermogensbeheerkosten 0,34% en 0,03% transactiekosten, waarmee de totale kosten vermogensbeheer 0,37% bedragen, ofwel er heeft in 2023 een kleine toename plaatsgevonden van 0,05% van de totale kosten vermogensbeheer. Deze toename van 0,05% die in 2023 heeft plaatsgevonden is volledig toe te wijzen aan hoger (+0,05%) gerapporteerde vermogensbeheerkosten.

De vermogensbeheerkosten van 0,39% zijn hoger dan de peergroup van fondsen met een belegd vermogen tussen 100 miljoen en 1.000 miljoen. De vermogensbeheerkosten van de peergroup (bron Bell Pension) bedroegen in 2022 namelijk 0,30%.

De transactiekosten van 0,03% zijn lager dan de peergroup van fondsen met een belegd vermogen tussen 100 miljoen en 1.000 miljoen. De transactiekosten van de peergroup (bron Bell Pension) bedroegen in 2020 namelijk 0,08%.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,42% liggen iets boven de peergroup van fondsen met een belegd vermogen tussen 100 miljoen en 1.000 miljoen, van 0,38%.

Aansluiting met jaarrekening

De toelichting op de vermogensbeheerkosten in het bestuursverslag wijkt op onderdelen af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. De toelichting in het bestuursverslag houdt rekening met de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

¹⁰ Dit is 0,13% van het gemiddeld belegd vermogen. Als de transactiekosten voor het herverzekerde depot wel in rekening waren gebracht, dan zou het totaal van de transactiekosten EUR 196 bedragen, te weten 0,08% van het totaal gemiddeld belegd vermogen.

	Vermogens- beheerkosten	Performance gerelateerde vergoedingen	Transactie- kosten
Beheervergoedingen	400	-	-
Overige kosten	532	-	-
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	932	-	-
Kosten opgenomen in de jaarrekening	502	-	-
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	430	-	69
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	932	-	69

De administratieve uitvoeringskosten zoals opgenomen in het bestuursverslag sluiten aan op de kosten in de jaarrekening.

3.7 Beleggingen

Beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische allocatie en bandbreedtes en de benchmarks. Voor de herverzekerde portefeuille gebeurt dit in overleg met de verzekeraar. De strategische allocatie is de verdeling van het vermogen over beleggingscategorieën waarbij op langere termijn optimalisatie van het rendement wordt verwacht. Randvoorwaarde is dat de pensioenverplichtingen nagekomen kunnen worden en het risico aanvaardbaar is.

Bij de vaststelling van het beleggingsbeleid en de concrete invulling van richtlijnen maakt het bestuur mede gebruik van 'Asset Liability Management'-analyse (ALM-studie). Deze wordt eens per drie jaar uitgevoerd of zoveel eerder als het bestuur dit nodig acht. Het bestuur heeft in 2022 een 'Asset Liability Management'-analyse (ALM-studie) laten uitvoeren. Naar aanleiding van de ALM-studie is geconcludeerd dat het pensioenfonds het overall risicoprofiel niet wil vergroten. De beleggingscommissie heeft ook gekeken naar de (implementatie van) de ALM-studie en de impact op het beleggingsbeleid van het eigen beheer depot van het pensioenfonds.

De conclusie is dat het beleid van het depot voorlopig niet aangepast hoeft te worden, omdat het overall risicoprofiel van de gecombineerde depots nog steeds relatief beperkt is.

Herverzekerde portefeuille

De algemene doelstelling is een zo goed mogelijk rendement behalen binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico binnen het raamwerk van het verzekerde contract met Aegon Levensverzekering N.V.

Er wordt namens SSP een 'actieve' beleggingsstijl gehanteerd. Dit wil zeggen dat zal worden getracht op basis van marktvisie een hoger rendement te behalen dan de gekozen benchmark. Dit alles binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico. Het vermogen wordt belegd in een mix met 29% in wereldwijde aandelen en 71% in vastrentende waarden. Het beleggingsproces is gericht op het toevoegen van waarde door middel van een actief beleid over en binnen de beleggingscategorieën. Ten aanzien van aandelen heeft het actieve beleid betrekking op landen, sectoren en individuele bedrijven. Bij obligaties leidt het beleid bovendien tot het innemen van looptijden, yieldcurve en landen posities.

Door te beleggen in het Strategic Liability Matching Fund (SLM) wordt de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille meer in overeenstemming gebracht met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het SLM-fonds bestaat uit renteswaps en een buffer die bestaat uit staatsobligaties. Door een deel van de strategische portefeuille in het SLM-fonds te beleggen wordt strategisch 35% van het renterisico van de verplichtingen afgedekt.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2023 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Beleggingscategorie	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
Liquiditeiten	-5,0%	0,0%	5,0%	-0,5%
Vastrentende waarden	61,0%	71,0%	81,0%	69,1%
Aandelen / zakelijke waarden	24,0%	29,0%	34,0%	31,4%

Vastrentende waarden	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
Aegon Core Eurozone Government Bond Index Fund / AEAM SLM Fund	33,0%	48,0%	63,0%	41,2%
AEAM Government Related Investment Fund	10,0%	20,0%	30,0%	30,1%
Aegon European Credit Fund	10,0%	15,0%	20,0%	14,2%
Aegon Hypothekenfonds	10,0%	15,0%	20,0%	12,6%
Aegon TIRO Fund	0,0%	2,0%	3,0%	1,9%

Aandelen	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
Aegon World Equity Fund (EUR)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Beleggingsfonds	Benchmark
Aegon Core Eurozone Government Bond Index Fund / AeAM SLM Fund	IB Core Eurozone Gov Bond Index cst
AeAM Government Related Investment Fund	IB Core Eurozone Gov Bond Index cst
Aegon European Credit Fund	Bloomberg Euro-Aggregate Corporate Index
Aegon Hypothekenfonds	JP Morgan Gov. Bond Index Traded Neth.
Aegon TIRO Fund	ICE BAML Europ. Union Gov. Bond

Eigen beheer

In het eigen beheer depot wordt het vrije vermogen en de nieuwe premie belegd. De vermogensbeheerder van deze beleggingen is Aegon Asset Management.

Het vermogen wordt ultimo 2023 belegd in een mix met 45,1% in wereldwijde aandelen, 49,9% in vastrentende waarden en 5,0% in vastgoed. Voor de aandelenportefeuille wordt een passief beleid gevoerd.

De strategische allocatie van het eigen beheer depot is 50% in vastrentende waarden, 45% in aandelen en 5% beursgenoteerd vastgoed.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille en het strategisch beleid per ultimo 2023 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Beleggingscategorie	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
Liquiditeiten	0,0%	0,0%	5,0%	0,0%
Vastrentende waarden	40,0%	50,0%	60,0%	49,9%
Aandelen	35,0%	45,0%	55,0%	45,1%
Vastgoed	2,5,0%	5,0%	7,5%	5,0%

Vastrentende waarden	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
AeAM Core Eurozone Government Bond Index Fund / AeAM SLM Fund	15,0%	20,0%	25,0%	18,3%
AeAM Government Related Investment Fund	10,0%	15,0%	20,0%	14,8%
AeAM Dutch Mortgage Fund 2	20,0%	30,0%	40,0%	30,0%
AeAM ABS Fund	10,0%	15,0%	20,0%	16,4%
MM High Yield Fund	5,0%	10,0%	15,0%	10,2%
MM Emerging Market Debt Fund	5,0%	10,0%	15,0%	10,2%

Aandelen	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
AEAM World Index Fund (EUR)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Vastgoed	Minimum	Strategisch	Maximum	Feitelijk
MM Global Listed Index real Estate Fund	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Beleggingsfonds	Benchmark			
AeAM Core Eurozone Government Bond Index Fund / AeAM SLM Fund	ICE BAML Core Eurozone Gov Bond Index			
AeAM Government Related Investment Fund	ICE BAML Core Eurozone Gov Bond Index			
AeAM Dutch Mortgage Fund 2	JP Morgan GBI Traded Netherlands			
AeAM ABS Fund	BB € ABS FRN Comp + BB € ABS Fix Cpn Comp.			
MM High Yield Fund	ICE BofaML Global HiY Cons Ind (hedged)			
MM Emerging Market Debt Fund	JPM EMBI GD ind (hedged) cust ESG			

Het strategische renteafdeckingspercentage (op basis van marktwaarde van de verplichtingen) is in 2016 vastgelegd op 70% (met een bandbreedte van 10%-punten). In de loop van 2016 zijn participaties in het Strategic Liability Matching Fund (SLM) aangekocht en is een dynamisch renteafdeckingsbeleid ingevoerd, waarbij de renteafdekking daalt bij lagere rentestanden. Het normpercentage renteafdekking is per 31 december 2023 60%.

Beleggingsresultaten

Herverzekerde portefeuille

Het resultaat op de beleggingen in het herverzekerde contract was in 2023 9,56%. Exclusief de afdekking van het renterisico bedroeg het rendement 9,69% na aftrek van kosten. Over het boekjaar 2023 is er geen sprake van uitbetaling van overrente.

Rendementen	Portefeuille	Benchmark	Toegevoegde waarde
Vastrentende waarden	6,22%	6,17%	0,05%
Aandelen	19,48%	19,30%	0,14%
Totaal excl. SLM	10,03%	10,12%	-0,09%
Totaal excl. SLM, na kosten	9,69%	10,12%	-0,39%

Strategic Liability Matching	5,41%
Totaal incl. SLM	9,89%
Totaal incl. SLM, na kosten	9,56%

De vastrentende waarden lieten een rendement zien van 6,22% voor kosten. Over het totaal van de vastrentende waarden portefeuille heeft de vermogensbeheerder een toegevoegde waarde behaald van 0,05%.

Staatsobligaties hadden een rendement van 5,52%. Overheidsgerelateerde obligaties lieten een rendement zien van 6,03% met een toegevoegde waarde van 0,33%. Bedrijfsobligaties hadden een rendement van 8,79% met een toegevoegde waarde van 0,56%. Hypotheken hadden een rendement van 4,39% en een toegevoegde waarde van de vermogensbeheerder van 5,28%. Het Tactical Interest Rate Overlay Fund stelde teleur met een negatief rendement van -2,68% en een negatieve toegevoegde waarde van -8,78%.

De aandelen rendeerden in 2023 goed (19,48% voor kosten). Het actieve beheer van de vermogensbeheerder leidde tot een toegevoegde waarde van 0,14%.

Eigen beheer

Rendementen	Portefeuille	Benchmark	Toegevoegde waarde
Vastrentende waarden	6,29%	6,51%	- -0,20%
Aandelen	20,84%	19,30%	1,29%
Vastgoed	6,84%	6,34%	0,47%
Totaal	12,85%	12,54%	0,27%
Totaal na kosten	12,56%	12,54%	0,02%
Strategic Liability Matching	5,27%		
Totaal incl. SLM	12,48%		
Totaal incl. SLM, na kosten	12,20%		

Het beleid voor de beleggingen in eigen beheer van het fonds is offensiever dan dat van de herverzekerde portefeuille. Deze beleggingen laten in 2023 een rendement zien van 12,20% na aftrek van kosten. Het dynamische rentebeleid heeft waarde gekost. Exclusief rentehedge bedroeg het rendement 12,56% na kosten.

De vastrentende waarden hadden een rendement van 6,29% voor kosten. De vermogensbeheerder behaalde op de vastrentende waarden portefeuille een toegevoegde waarde van -0,20%.

De resultaten van de individuele categorieën zijn:

- de staatsobligaties 5,96% met een toegevoegde waarde van 0,27%
- staats-gerelateerde obligaties 6,03% met een toegevoegde waarde van 0,33
- hypotheke fonds 1,54% met een toegevoegde waarde van -4,33%
- asset backed securities 7,85% met een toegevoegde waarde van 3,17%
- high yield 10,52% met een toegevoegde waarde van 0,15%
- emerging market debt 11,47% met een toegevoegde waarde van 2,45%

De aandelen in eigen beheer lieten een rendement zien van 20,84% voor kosten met een toegevoegde waarde van 1,29%.

Beleggingen in 2023 en beleggingsvooruitzichten voor 2024

Economie 2023: de landing

Voordat 2023 begon waren er veel onduidelijkheden. De economie was nog herstellende van de coronacrisis, de inflatie was hoog, de energieprijzen waren erg volatiel en centrale banken verkrapten het monetaire beleid. Er werd veel gesproken en geschreven over de 'landing' van de economie.

Er waren duidelijke scenario's voor een zogenaamde harde landing, waardoor de economieën in een recessie zouden komen door de hoge inflatie en stijgende rente.

Een jaar later heeft de groei de verwachtingen ruimschoots overtroffen. In de Verenigde Staten steeg het bbp terwijl in Europa de groei, ondanks de energiecrisis, marginaal positief bleef. In China viel de groei wel lager uit dan verwacht. De vastgoedcrisis blijft zich daar voortslepen. De hoge inflatie was nog steeds een belangrijk onderwerp voor de centrale banken, maar dit jaar waren er substantiële verbeteringen. De energieprijzen daalden. Europa was succesvol in het vinden van alternatieve bronnen van gas na het wegvallen van de Russische import. Daarnaast bleek het OPEC+ kartel niet in staat om de olieprijs verder op te drijven. De vertraging van de inflatie werd ook geholpen door de normalisatie van de toeleveringsketens die verstoord waren in de pandemie.

Centrale banken verhoogden de beleidsrentes nog in 2023. Echter in het vierde kwartaal bleek dat de inflatie harder zou dalen dan eerder verwacht. Het risico voor de centrale bankiers is dat ze de rente te lang hoog houden, wat tot onnodige economische vertraging kan leiden.

Verenigde Staten: beter dan verwacht

De Amerikaanse economie presteerde heel aardig. De economische groei in de VS was sterker dan verwacht en er was geen sprake van een recessie zoals gevreesd werd. De economische groei kwam uit rond de 2.4%, en was daarmee zelfs sterker dan de groei in 2022. De inflatie – die in 2022 een piek bereikte – liep in 2023 langzaam omlaag. De normaliserende inflatie zorgde ervoor dat de Federal Reserve, na verschillende renteverhogingen in de eerste helft van het jaar, de beleidsrente stabiel kon houden in de tweede helft. De rente liep in het eerste deel van het jaar behoorlijk op in de VS, maar dit zorgde dus niet voor een harde economische landing.

De positieve economische ontwikkelingen hadden ook een gunstig effect op de arbeidsmarkt. In 2023 werden er in de VS 2,5 miljoen nieuwe banen gecreëerd en de werkloosheid was relatief laag.

De groei van dit jaar was ook opmerkelijk gezien het feit dat begin 2023 de grootste bankenpaniek in anderhalf decennium plaatsvond. Verliezen op langlopende schulden veroorzaakt door stijgende rentetarieven in combinatie een gebrekkig financieel beleid, zorgden voor de ineenstorting van verschillende regionale banken in de VS. Dit sloeg snel over naar het Zwitserse Credit Suisse dat uiteindelijk gedwongen werd overgenomen door UBS en de Zwitserse overheid.

Eurozone: lagere groei

In Europa leek de situatie op de Verenigde Staten, maar waren er ook verschillen. De Europese economie had meer last van tegenwind en de economische groei liep harder terug naar ongeveer 0,5%. Vooral de industriële sectoren – van oudsher een belangrijke pijler onder de Europese economie – hadden het zwaar. Ook in Europa daalde de inflatie, vooral doordat de eerder sterk opgelopen energieprijzen normaliseerden. De ECB verhoogde de rente nog sterk in het eerste deel van 2023, maar besloot later in het jaar de rente gelijk te houden. De energiecrisis – die eerder nog als een groot risico werd gezien – had minder negatieve impact dan eerder gevreesd.

Het energieverbruik werd teruggeschroefd en Europa wist alternatieven te vinden. Desalniettemin blijft dit wel een negatieve factor voor de Europese economie.

Opvallend is dat de Duitse economie – mede door de industriële sector – kromp in 2023. Landen als Italië en Frankrijk presteerden beter, en vooral Spanje – met een groei van meer dan 2% - rapporteerde een sterke groei. De Nederlandse groei lag rond het nulpunt, en aangezien er sprake was van negatieve groei in de eerste drie kwartalen van het jaar gaat 2023 wel in de boeken als een jaar met een lichte technische recessie.

Marktontwikkelingen 2024

De onzekerheid in de markt blijft onveranderd groot. De groei staat onder druk, terwijl de inflatie toch echt sterk lijkt af te nemen. Naast de grote uitgifte van nieuwe staatsobligaties in de eerste maanden van 2024 blijft het speculeren wanneer en hoeveel de centrale banken de rente verlagen om de economie te stimuleren. De grote thema's voeden deze onzekerheid, zoals de geopolitieke spanningen als de voortdurende oorlogen in Oekraïne en Israël. Wij zijn wat conservatiever dan de markt in het aantal renteverlagingen en de timing hiervan. Zo verwachten wij dat de centrale banken de rente iets langer op deze hoge niveaus houden, voordat ze beginnen aan een serie verlagingen. De inflatie moet volgens ons een aantal maanden stabiele cijfers tonen die sterk richting de 2,0% gaan.

Daarnaast hangt deze beslissing ook sterk af van de economische cijfers. Als deze relatief sterk zijn, kunnen centrale banken wat langer wachten met het verlagen van de rente. Zo lijken de banenrapporten voorlopig nog resistent en blijven de werkloosheidscijfers stabiel en laag. Zodra de ECB de herinvesteringen vanaf juli terugschroeft, kan dit tot een licht olopende rente leiden. De impact van renteverlagingen wordt dan wat gedempt.

Renteontwikkeling

De Europese Centrale Bank (ECB) hield in het vierde kwartaal van 2023 de rente onveranderd op 4,0%. De inflatiecijfers nemen snel af, terwijl de economische cijfers tekenen van verzwakking in de economie bevestigen. Daarom verwacht de markt in 2024 eerder en meer renteverlagingen.

De kerninflatie is nu naar 3,6% gezakt in de eurozone, 1,7 procentpunt lager dan vorig kwartaal. De inkoopmanagersindex voor de industrie staat al langere tijd zwaar onder druk, en ook de inkoopmanagersindex voor de diensten bleef het vierde kwartaal in een krimpfase. De ECB projecteerde eind 2023 voor de eurozone een gematigd positieve economische groei voor 2023 en 2024 van respectievelijk 0,6% en 0,8%. Dit betekent dat de groeiverwachting het afgelopen kwartaal wel weer verder is verlaagd, vooral voor 2024: met 0,2 procentpunt vanaf 1,0% in het derde kwartaal. Door deze verslechterde economische data verwacht de markt dat de ECB relatief snel begint met het verlagen van de depositorente.

De Amerikaanse centrale bank (de Fed) hield in het vierde kwartaal de rente – net als de ECB – gelijk. De Fed was in haar bewoordingen wat agressiever dan de ECB over renteverlaging, en gaf aan dat het niet te laat wil starten met renteverlagingen.

De markt prijst voor de Amerikaanse rente nu 6 verlagingen in voor 2024, gevolgd door nog 2 à 3 in 2025.

De Italiaanse risico-opslag op de Duitse rente nam in het vierde kwartaal van 2023 enorm af. Waar de opslag in oktober nog rond de 2,0% bleef hangen, zakte deze naar 1,5% in de laatste twee maanden van 2023. Andere periferie landen lieten ook een flinke daling zien van hun opslag versus Duitse staatsobligaties, maar in mindere mate. Zo zakte de Spaanse risico-opslag op het 10-jaars punt met 25 basispunten, de helft van de Italiaanse opslag. De voornaamste reden voor de beweging in de Italiaanse markt is de algemene dalende rente, waardoor de enorme Italiaanse schuld wat goedkoper te herfinancieren wordt. Omdat Italië uitgebreid EU-funding gebruikt, worden de Italiaanse staatsschuld en groeiverwachtingen nauw in de gaten gehouden. Maar de EU heeft al aangegeven dat Italië de regels niet heeft overschreden voor de – door de overheidshulp na de coronapandemie – opgelopen schuld. Daarnaast is het Transmission Protection Instrument (TPI) ook nog steeds een stok achter de deur voor Italië. De EU kan die van kracht laten worden als de spread te ver oploopt.

De Duitse 10-jaars rente daalde in het vierde kwartaal met maar liefst 91 basispunten, namelijk van 2,84% naar 1,93%. De Amerikaanse 10-jaars rente daalde met 70 basispunten wat minder hard, van 4,57% naar 3,87%. De rentedaling aan het lange eind van de rentecurve was het grootst. Zo daalde de Duitse 2-jaars rente met 80 basispunten, terwijl de 30-jaars rente maar liefst 89 basispunten zakte. De 2-30 curve vervlakte dit kwartaal dus licht met 9 basispunten. Versteiling van de rentecurve is een normale beweging aan het einde van een verkrappend monetair beleid, waarin de markt zich al begint te focussen op een verlaging van de rente: de financiële markten gaan ervan uit dat centrale banken met verlagingen van de korte rente uiteindelijk de economie weer onder controle krijgen. Zodat de lange rente weer oploopt.

ESG-beleid (Verantwoord Beleggen)

Het bestuur van SSP heeft als visie dat het pensioenfonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Hierin past ook maatschappelijk verantwoord beleggen. Het pensioenfonds streeft daarom naar een zo hoog mogelijk financieel rendement op beleggingen waarbij ook wordt getracht de negatieve gevolgen voor mens en milieu te beperken.

Het pensioenfonds onderschrijft de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (UNPRI): een aantal beginselen op het gebied van milieu, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur voor de beleggingspraktijk. De aangestelde vermogensbeheerder dient ook ondertekenaar te zijn van UNPRI.

Het pensioenfonds is van mening dat zogenaamde ESG-factoren (waaronder ook het klimaatbeleid) integraal onderdeel dienen te vormen van het beleggingsproces.

In de visie van het pensioenfonds is een zeer gedetailleerd ESG-beleid in het kader van proportionaliteit niet wenselijk. Het fonds is relatief beperkt van omvang en is mede om die reden operationeel ingericht op fondsbeleggingen.

Een te specifiek en gedetailleerd uitgewerkt beleid kan het fonds beperken in het spectrum van vermogensbeheerders en beleggingsfondsen. Daarnaast wenst het fonds niet leidend maar volgend te zijn ten aanzien van algemene ontwikkelingen inzake ESG.

Het pensioenfonds vult zijn ESG-beleid in door:

1. uitsluiting;
2. stembeleid;
3. dialoog (engagement);
4. ESG-integratie;
5. voor zover mogelijk: impactbeleggingen.

1. Uitsluitingen

Als het gaat om productie, ontwikkeling en verhandelen van controversiële wapens, zoals clustermunten en landmijnen, dan geldt een algeheel investeringsverbod. In deze bedrijven mag niet worden belegd, ook niet via zogenaamde passieve indexbeleggingen. Het fonds voldoet hiermee aan de Nederlandse wetgeving die het verbiedt om directe steun te verlenen aan ondernemingen die clustermunten produceren, verkopen of distribueren. Daarnaast heeft het pensioenfonds beleggingen in fabrikanten van tabak en palmolie uitgesloten.

Een andere categorie beleggingen waarvoor een investeringsverbod geldt, zijn staatsobligaties, en overige leningen van lagere overheden, van landen die stelselmatig de mensenrechten schenden.

Leidend hiervoor zijn veroordelingen van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en sancties van de Europese Unie. Hiermee wordt voldaan aan EU-verordeningen die gelden.

Het pensioenfonds wenst het investeringsverbod te implementeren d.m.v. een uitsluitingenlijst. Het opstellen van de uitsluitingenlijst is uitbesteed aan de vermogensbeheerder. Het pensioenfonds ziet erop toe dat de vermogensbeheerder de uitsluitingenlijst respecteert en de sanctiemaatregelen naleeft.

2. Stembeleid

Het pensioenfonds wenst dat gebruik wordt gemaakt van het stemrecht. Door gebruik te maken van zijn stemrecht kan het pensioenfonds indirect invloed uitoefenen op de kwaliteit van het bestuur van de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit kan uiteindelijk de waarde van de aandelen positief beïnvloeden en risico's beperken. Het fonds gaat ervan uit dat ondernemingen alleen goed kunnen worden bestuurd als het bestuur van de onderneming transparant is en er efficiënt toezicht wordt gehouden.

Het stembeleid is uitbesteed aan de vermogensbeheerder. Het pensioenfonds ziet erop toe dat de vermogensbeheerder het stembeleid uitvoert. De vermogensbeheerder brengt namens het pensioenfonds dus stemmen uit op aandeelhoudersvergaderingen. Het pensioenfonds is van mening dat de uitvoering van het stembeleid voldoet aan de relevante bepalingen in de Nederlandse Corporate Governance code.

3. Dialoog (engagement)

Als het gaat om de gedragingen van ondernemingen dan moet voldaan worden aan internationaal geaccepteerde verdragen, in het bijzonder de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, Rio Declaration on Environment and Development, United Nations Convention against Corruption, UN Global Compact Principles, International Labour Organization's Declaration of Fundamental Principles and Right at Work, OECD Guidelines for Multinational Enterprises en UN Guiding Principles.

Het pensioenfonds wenst dat bedrijven waarin wordt belegd voldoen aan internationaal geaccepteerde verdragen.

De monitoring hiervan en engagement met bedrijven die niet voldoen en een dialoog voeren om deze bedrijven tot ander gedrag te bewegen is door het pensioenfonds uitbesteed aan de vermogensbeheerder. De beheerder monitort periodiek of de bedrijven waarin geïnvesteerd wordt, voldoen aan alle normen. Met bedrijven die niet voldoen zal de vermogensbeheerder mede namens het pensioenfonds 'engagen'. Als deze dialoog na veelvuldige en herhaalde pogingen niet tot voldoende resultaat leidt, dan wenst het pensioenfonds dat alsnog wordt overgegaan tot uitsluiting van het bedrijf. Het pensioenfonds ziet erop toe dat de vermogensbeheerder het engagementbeleid uitvoert.

4. Integratie

De integratie van milieu (environment), sociale of maatschappelijke (social) en bestuurlijke (governance) criteria (ESG in het Engels) in de beleggingsanalyses en –beslissingen, vormt een belangrijk onderdeel van het ESG-beleid van het pensioenfonds. Welke factoren bij deze zogeheten ESG-integratie relevant zijn verschilt per sector en type belegging.

De integratie van ESG-factoren in het beleggingsproces is door het pensioenfonds uitbesteed aan zijn vermogensbeheerder.

Het pensioenfonds ziet erop toe dat de vermogensbeheerder dit beleid uitvoert. Aegon geeft invulling aan het beleid van het pensioenfonds doordat wereldwijd alle analisten en portefeuillehouders via een gespecialiseerd extern bureau de beschikking hebben over beoordelingen van vrijwel alle bedrijven en sectoren op ESG-factoren. Deze beoordeling vormt een integraal onderdeel van het totale beleggingsproces. Daarnaast stelt Aegon eisen aan de ESG beoordeling van landen buiten de Europese Unie. Deze uitgangpunten voor verantwoord beleggen zijn integraal van toepassing op het beleggingsbeleid. Slechts in uitzonderlijke situaties kan het, vanwege praktische bezwaren, voorkomen dat niet alle uitsluitingen overal kunnen worden toegepast.

5. Impactbeleggingen

Het pensioenfonds wil, waar mogelijk binnen de huidige beheerstructuur van het fonds, ook doen aan impactbeleggingen. Het pensioenfonds heeft (binnen het Eigen Beheer depot) een deel van zijn beleggingen gealloceerd naar staatsgelieerde leningen.

Ongeveer 50% van deze leningen wordt daar gebruikt voor financiering van projecten met een positieve impact op maatschappij en/of milieu. De precieze invulling van de impactbeleggingen heeft het fonds uitbesteed aan zijn vermogensbeheerder. Het pensioenfonds ziet erop toe dat de vermogensbeheerder dit uitvoert.

De vermogensbeheerder rapporteert jaarlijks over het uitgevoerde ESG-beleid aan het pensioenfonds. Daarnaast worden er voor verschillende beleggingsfondsen specifieke ESG-rapportages verstrekt. Er vindt door het pensioenfonds een jaarlijkse evaluatie van de vermogensbeheerder plaats. Hierbij wordt ook meegenomen of de vermogensbeheerder voldoet aan de uitvoering van het ESG-beleid van het pensioenfonds.

SFDR

Op 10 maart 2021 is de Europese SFDR-wetgeving in werking getreden; ook alle Nederlandse pensioenfondsen vallen hieronder en moeten stappen ondernemen om aan de verplichtingen van deze verordening te voldoen. Welke stappen dat zijn, hangt af van het beleid van het fonds rondom duurzaamheidsaspecten. Toentertijd ontbrak nog de secundaire wetgeving (ook wel 'RTS'(Regulatory Technical Standards genoemd). Ondertussen is deze ook door de Europese Commissie goedgekeurd.

Op 16 december 2020 heeft de AFM een sectorbrief gepubliceerd over dit onderwerp met informatie over het implementatietraject inzake SFDR.

Vervolgens heeft de Pensioenfederatie (PF) verder een checklist SFDR gepubliceerd voor pensioenfondsen, nadat het op 11 december 2020 hierover al een seminar had georganiseerd.

In 2022 heeft de AFM een uitvraag gedaan bij pensioenfondsen en PPIs over SFDR en in november 2022 een rapport hierover gepubliceerd.

Onderstaand worden de punten uit de checklist van de PF stuk voor stuk behandeld met daarbij de wijze hoe het bestuur van SSP hiermee omgaat.

Artikel 3: Publicatie informatie integratie duurzaamheidsrisico's

De gedragslijnen inzake de integratie van duurzaamheidsrisico's in de beleggingsbeslissingsprocedure van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds zijn te vinden in de "Verklaring inzake Beleggingsbeginselen". Deze zijn geplaatst op de website van SSP.

Artikel 4: Beslissing opt-out & Verklaring over ongunstige factoren

Het fonds houdt (vooralsnog) geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de Informatieverschaffingsverordening en de secundaire wetgeving. Het fonds zal (nog) geen indicatoren over ongunstige effecten rapporteren (de zogenaamde Regulatory Technical Standard (RTS)).

De belangrijkste reden waarom het fonds verklaart dat de belangrijkste ongunstige effecten niet in aanmerking genomen worden, is dat het fonds van mening is dat het niet de strekking van de wetgeving lijkt te zijn om kleinere partijen de mogelijkheid te ontnemen om op een minder uitgebreid niveau (d.w.z. zonder rapportage over een groot palet aan indicatoren) aan due diligence te doen. Anders ondervindt het fonds dat op eigen initiatief aan due diligence doet daar de nadelen van door middel van een additionele, arbeidsintensieve en dure rapportage. Deze mening wordt ondersteund door de AFM die in haar sectorbrief van 16 december 2020 laat weten dat pensioenfondsen rekening mogen houden met de omvang, aard en complexiteit van haar activiteiten en producten. Verder laat de AFM weten dat een positieve verklaring een wezenlijke impact zou hebben op de rapportageplicht van het fonds.

Het fonds heeft zich op dit moment nog geen mening gevormd of het in de toekomst wel zal verklaren dat de belangrijkste ongunstige effecten worden meegewogen in de beleggingsbeslissingen. Dit zal onder andere afhankelijk zijn van de mate waarin de vermogensbeheerder van de beleggingen van het fonds kan ondersteunen bij de rapportagevereisten. Hoe het fonds omgaat met maatschappelijk verantwoord beleggen, leest u op onze website in het "ESG-beleid Verantwoord beleggen", onder "Belangrijke documenten".

Artikel 5: Publicatie beloningsbeleid

De SFDR schrijft voor dat het pensioenfonds aangeeft op welke wijze zijn beloningsbeleid spoort met de integratie van duurzaamheidsrisico's. Het pensioenfonds houdt bij zijn beloningsbeleid geen rekening met duurzaamheidsrisico's. Het beloningsbeleid van het pensioenfonds voldoet aan de Code Pensioenfondsen.

Artikel 6 en artikel 8: Publicatie pre-contractuele informatie

Het bestuur heeft een analyse uitgevoerd om te bepalen of de pensioenregeling aangemerkt kan worden als:

- Product dat ecologische of sociale kenmerken promoot (artikel 8)
- Product dat duurzame belegging tot doel heeft (artikel 9)
- Geen van beide ('Overig product').

Het pensioenfonds is van mening dat de pensioenregeling aangemerkt kan worden als een artikel 8 product en niet als een artikel 9 product.

Wij verwachten geen effect op het lange termijn rendement door (vooral nog) geen rekening te houden met de waarschijnlijke effecten van duurzaamheidsrisico's. De keuze zal jaarlijks worden geëvalueerd door het bestuur.

Artikel 6 ('overig product') en 8 ('product dat ecologische of sociale kenmerken promoot') vereisen dat het pensioenfonds deelnemers 'precontractueel' informeert. Bij een keuze voor artikel 8 of 9 moet deze informatie in een specifiek sjabloon (format) worden opgeleverd en dit is verplicht vanaf 1 januari 2023. Bij een kwalificatie als artikel 6 is de vorm van de informatie vrij.

De AFM geeft aan in haar sectorbrief dat het 'precontractueel informeren' juridisch gezien via Pensioen 1-2-3 dient te gebeuren, waarbij het voor te stellen is dat de voorgeschreven precontractuele informatie wordt uitgewerkt bijvoorbeeld in laag 3 van pensioen 1-2-3 en dat een verwijzing naar deze informatie wordt opgenomen in laag 1.

Het bestuur heeft op basis van dit artikel de volgende wijzigingen aan Pensioen 1-2-3 doorgevoerd:

- Laag 1: In deze laag is, aanvullend aan de verwijzing naar verantwoord beleggen, een link opgenomen naar het SFDR memo op de website.
- Laag 3: Hier wordt een link opgenomen naar de bij artikel 8 behorende voorgeschreven precontractuele informatie. Deze informatie is ook opgenomen op de website van het fonds.

In bijlage I is aanvullende informatie te vinden over het SFDR.

3.8 Pensioen

Het pensioenreglement is aangepast met betrekking tot de franchise, het opbouwpercentage en het maximaal pensioengevend salaris.

Kenmerken regeling

In het boekjaar is het opbouwpercentage gesteld op 1,50% met een pensioenleeftijd van 68 jaar. De kenmerken van de regeling zijn als volgt:

Onderwerp	Regeling
Pensioensysteem	Middelloon
Pensioenleeftijd	68
Pensioengevend salaris	Maximum € 128.810
Franchise	€ 15.822
Opbouwpercentage	1,50%
Nabestaandenpensioen	70% van het jaarlijkse levenslange ouderdompensioen
Premie in procenten van de pensioengrondslag	23%

Toeslagbeleid

Op alle pensioenaanspraken en pensioenrechten (ingegane pensioenen) wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de “consumenten prijsindex alle huishoudens” (CPI, 2015=100) zoals vastgesteld door het CBS. Hierbij wordt de CPI in aanmerking genomen zoals die geldt op 1 oktober voorafgaande aan de indexatie ten opzichte van de CPI op 1 oktober van het daaraan voorafgaande jaar. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Hierbij wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek.

Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% wordt geen toeslag verleend.

Bij een beleidsdekkingsgraad boven 110% wordt een toeslag alleen verleend voor zover deze toekomstbestendig is.

Bij een beleidsdekkingsgraad boven de streefgrens kan een volledige toeslag worden verleend.

Het bestuur heeft besloten om van een vaste streefgrens van 126% uit te gaan.

Het vermogen dat uitgaat boven de hoogste van enerzijds de streefgrens en anderzijds de vereiste dekkingsgraad (op basis van het vereist vermogen), kan jaarlijks voor ten hoogste een vijfde deel worden aangewend om gemiste toeslagen uit het verleden in te halen.

In de volgende tabel wordt het toeslagbeleid schematisch weergegeven:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslag
$BDGR \geq 126\%$	Volledig en mogelijkheid tot inhaaltoeslag
$110\% \leq BDGR < 126\%$	Lineair %, gemaximeerd op bestendige toeslag (zie onder)
$MVV \leq BDGR < 110\%$	Geen toeslag of kortingen gespreid in maximaal 10 jaar tot niveau Vereist Vermogen.
$BDGR < MVEV$	Korting als ultimum remedium ineens tot niveau MVEV na 5 jaar

Uitgangspunt voor de beleidskeuze is de beleidsdekkingsgraad per 31 december van het jaar voorafgaand aan het toeslagbesluit per 1 januari. Onder beleidsdekkingsgraad wordt verstaan het 12-maands voortschrijdende gemiddelde van de dekkingsgraad. Hierbij is de dekkingsgraad gelijk aan de som van het vermogen aanwezig in eigen beheer en de technische voorzieningen uit hoofde van het garantiecontract, gedeeld door de som van de technische voorzieningen in eigen beheer en uit hoofde van het garantiecontract.

Het bestuur heeft voor het toeslagbeleid in dit beleidskader de volgende aanvullende voorwaarden vastgesteld:

- zolang het voorschot op toekomstige toeslagen nog niet is verrekend, wordt voornoemd schema aangehouden;
- zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR is de toeslag in enig jaar minimaal gelijk aan de toeslag van SPR, mits voldaan is aan de eis van toekomstbestendigheid;
- zodra het voorschot op toekomstige toeslagen voor de actieven is verrekend en zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR, wordt er aan de actieven alleen een hogere toeslag verleend dan de toeslag van SPR indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds na toeslagverlening groter is dan 117,5%.
- zodra het voorschot op toekomstige toeslagen voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden is verrekend en zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR, wordt er aan de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden alleen een hogere toeslag verleend dan de toeslag van SPR indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds na toeslagverlening groter is dan 117,5%.

Per 1 januari 2024 geldt een aangepast beleidskader. De grens waarbij volledige toeslagverlening wordt verleend (bovengrens) wordt vanaf 2024 gelijkgesteld aan de grens voor toekomstbestendig indexeren. Op basis van het geactualiseerde beleidskader heeft het bestuur op 13 juni 2024 besloten per 1 januari 2024 een toeslag toe te kennen van 2,00%. Deze toeslagverlening is niet verwerkt in de jaarrekening 2023.

Over de afgelopen jaren zijn de per 1 januari toegekende toeslagen als volgt:

	2024	2023	2022	2021	2020
Actieve deelnemers	2,00%	9,00%	3,42%	0,62%	2,39%
Pensioengerechtigden en gewezen deelnemers	2,00%	9,00%	3,42%	0,62%	2,39%

Mutatieoverzicht deelnemers

	Actief	Slaper	Pensioen- gerechtigd	Totaal
Stand per 1 januari	1.882	3.802	1.341	7.025
Nieuwe deelnemers	593	-68	-6	519
Ontslag	-506	503	3	-
Waardeoverdracht/afkoop	-	-1.154	-19	-1.173
Pensionering	-21	-99	120	-
Ingang nabestaanden pensioen	-	-	28	28
Overlijden	-1	-14	-31	-52
Overige oorzaken	-3	-20	-9	-26
Stand 31 december	1.944	2.950	1.427	6.321

In het aantal actieve deelnemers zijn 50 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers (2022: 52) opgenomen waarvoor een (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling van toepassing is.

Mutatieoverzicht Pensioengerechtigden

	OP	PP	WZP	Totaal
Stand per 1 januari 2023	1.097	231	13	1.341
Nieuwe deelnemers	-6	-	-	-6
Ontslag	3	-	-	3
Waardeoverdracht/afkoop	-13	-6	-	-19
Pensionering	120	-	-	120
Ingang nabestaanden pensioen	-	28	-	28
Overlijden	-23	-8	-	-31
Overige oorzaken	-8	-	-1	-9
Stand 31 december 2023	1.170	245	12	1.427

Technische voorzieningen naar deelnemers per 31 december 2023 (x € 1.000)	Aantallen	Eigen beheer	Herverzekering	Totaal
Actieven	1.894	39.207	30.149	69.356
Arbeidsongeschikten	50	1.180	2.313	3.493
Premievrijen	2.950	23.447	42.606	66.053
Pensioengerechtigden:				
- ouderdompensioen	1.170	19.125	72.335	91.460
- partnerpensioen	245	3.552	12.470	17.022
- wezenpensioen	12	46	16	62
	1.427	22.723	84.821	107.544
Totaal	6.321	86.557	159.889	246.446
Voorziening:				
- uitvoeringskosten (VUK)				3.875
- aanvullende kosten (VAK)				1.490
- uitlooprisico arbeidsongeschikten (VUAO)				765
- extra comptabel				56
Totaal				253.632

3.9 Actuariaat

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

(* € 1.000)	2023	2022
Resultaat beleggingen	16.672	-36.753
Wijziging markttrente	-5.287	29.517
Intrestresultaat	11.385	-7.236
Resultaat op premie	815	-1.736
Overige resultaten		
Toeslagen	-19.565	-10.217
Kosten	-63	-50
Waardeoverdrachten	-530	-293
Kansen en uitkeringen	-156	316
Kostenvoorziening	-71	-5
Overlevingstafel	-	-
Overig	-1	-253
Saldo van baten en lasten	-8.186	-19.474

Kostendekkende premie

Zuivere en gedempte kostendekkende premie (* € 1.000)	Zuiver	Gedempt
Actuarieel benodigd voor inkoop en risicodekking	4.870	3.137
Opslag voor solvabiliteit	1.072	690
Opslag voor uitvoeringskosten	626	626
Opslag voor voorwaardelijke elementen	-	1.368
Kostendekkende premie	6.568	5.821
Feitelijke premie	6.372	6.372

Op grond van de actuariële analyse kan worden vastgesteld dat er sprake is van een kostendekkende premie als wordt uitgegaan van demping op basis van verwacht rendement.

Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie

(* € 1.000)	2023	2022
Werkgever	3.199	2.933
Werknemers	3.173	2.909
Totaal	6.372	5.842

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 23,0% (2022: 23,0%) van de som van de pensioengrondslagen.

Rol en bevindingen van de certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft de opdracht om vast te stellen dat het fonds voldoet aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW. Het bestuur heeft kennis genomen van de bevindingen van de certificerend actuaris en neemt de aanbevelingen over.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie (RJ 610.503)

In zijn actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat voldaan is aan de artikelen 126 tot en met 140 PW. De financiële positie is naar de mening van de certificerend actuaris voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

3.10 Risico**Risico's en beheersing van risico's**

Bij het bepalen van het beleid en het nemen van belangrijke besluiten maakt het bestuur een afweging tussen risico, rendement, kosten en de mogelijke beheersmaatregelen. Daarbij heeft het bestuur bovendien grenzen (risicobereidheid) gedefinieerd voor de omvang van de risico's.

Het bestuur heeft een beleidsdocument integraal risicomanagement vastgesteld, waarin de bedrijfsvoering is ingedeeld in de aandachtsgebieden governance, financiële opzet, beleggingen, vermogensbeheer en pensioen- en financieel beheer. Vanuit de vastgestelde risicobereidheid wordt voor ieder aandachtsgebied een uitvoeringscyclus gevolgd:

- Er wordt een integrale risicoanalyse uitgevoerd waarin de risico's geïdentificeerd en ingeschat worden.
- De risicoanalyse leidt tot mogelijke beheersmaatregelen respectievelijk bewakingsmaatregelen.
- De uitvoering wordt continu gemonitord.
- Periodiek worden de uitvoering en de monitoring geëvalueerd.
- Afhankelijk van de resultaten van de evaluatie kan er een aanpassing zijn van het beleid, van de risico's, de risico-inschattingen en de beheers- en bewakingsmaatregelen.

De werkzaamheden in het kader van het integraal risicomanagement worden jaarlijks volgens een opgesteld jaarplan voorbereid door de risicomanagementcommissie en behandeld en vastgesteld in het bestuur.

Het beleid is vastgelegd in de ABTN van het fonds.

De risicogrenzen voor de verschillende risicogebieden ultimo 2023 zijn in onderstaande tabel aangegeven. Een uitgebreidere toelichting op de risico's en de feitelijke omstandigheden per 31 december 2023 is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Risico	Risicogrens	31 december 2023 (Eigen beheer depot)	31 december 2023 (Verzekerde depot)
S1 Renterisico	Het renterisico bij het Verzekerde Depot is voor risico verzekeraar. Voor het Eigen Beheer depot geldt een renteaftdeckingspercentage van 70%.	Het strategische renteaftdeckingspercentage van het fonds is bepaald op 70% van het renterisico op marktwaarde, maar geldt slechts bij een 30-jaars euro swaprente > 3%. Er is een dynamisch rentebeleid: 2% - 3%: 60% 1% - 2%: 50% <1%: 40%.	Strategisch wordt 35% van renterisico op marktwaarde afgedekt door middel van het SLM-fonds van Aegon.
S2 Risico zakelijke waarden	Strategische beleggingsmix en bandbreedtes.	De aandelenportefeuille is op 31-12-2023 45,1% t.o.v. de norm van 45%. Dit is binnen de vastgestelde bandbreedtes.	De aandelenportefeuille is op 31-12-2023 31,4% t.o.v. de norm van 29%. Dit is binnen de vastgestelde bandbreedtes.
S3 Valutarisico	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt; overige valuta's worden niet afgedekt. Niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt. Niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt. Niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.
S4 Grondstoffenrisico	Niet aanwezig.	Niet aanwezig.	Niet aanwezig.

Risico	Risicogrens	31 december 2023 (Eigen beheer depot)	31 december 2023 (Verzekerde depot)
S5 Kredietrisico	Tegenpartijen in vastrentende waarden, derivaten, collateral en cash dienen een minimale credit rating te hebben van investment grade (m.u.v. strategische exposure naar EMD, HY en ABS).	Alle tegenpartijen hebben ten minste een investment grade rating m.u.v. de strategische exposure naar EMD, HY en ABS.	Alle tegenpartijen hebben ten minste een investment grade rating.
S6 Verzekeringstechnisch risico	Minimaliseren van langlevensrisico door toepassing actuele informatie over overlevingskansen, beperkte risico's uit hoofde van arbeidsongeschiktheid en overlijden.	Meest recente Prognosetafel met fondsspecifieke correctie toegepast.	Meest recente Prognosetafel met fondsspecifieke correctie toegepast. Volledige herverzekering.
S7 Liquiditeitsrisico	Vrijwel geen liquiditeitsrisico's.	De liquiditeitsontwikkeling is zodanig dat het fonds vrijwel geen liquiditeitsrisico loopt. Beleggingsfondsen hebben verder vrijwel allemaal dagelijkse liquiditeit. Ivm bijstortverplichting in SLM fonds dit jaar is het liquiditeitsrisico beoordeeld.	De liquiditeitsontwikkeling is zodanig dat het fonds vrijwel geen liquiditeitsrisico loopt. Beleggingsfondsen hebben verder vrijwel allemaal dagelijkse liquiditeit.
S8 Concentratierisico	Vrijwel geen concentratierisico's.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.
S9 Operationeel risico	Vrijwel geen operationele risico's.	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht. Actieve monitoring middels NFR-rapportages, Vrijwel geen operationele risico's.	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht. Vrijwel geen operationele risico's.

Beleggingsrisico's

Het beleid is onderzocht in relatie tot de kostendekkende premie, het toeslagbeleid en het (minimaal) vereiste eigen vermogen. In het beleggingsbeleid voor het eigen beheer depot is sprake van een hoger zakelijke waarden risico dan in het verzekerde depot en ook van een grotere spreiding over de verschillende subcategorieën binnen vastrentende waarden (bv. ook high yields, emerging market debt en asset backed securities).

Per beleggingscategorie is een strategische weging aangegeven. Ook zijn de bandbreedtes aangegeven die naar het inzicht van de externe vermogensbeheerder benut kunnen worden.

Rente- en matchingrisico

De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Hiermee kan de rentegevoeligheid worden gemeten. Een hoge duratie betekent dat de dekkingsgraad van het fonds meer gevoelig is voor ontwikkelingen in de marktrente, zowel naar boven als naar beneden.

Het fonds is voor wat betreft het verzekerde depot feitelijk ongevoelig voor wijzigingen in de marktrente, ondanks het feit dat de omvang en duratie van de beleggingen niet gelijk zijn aan de omvang en duratie van de verplichtingen en er wordt gestreefd naar een strategische renteafdekking van 35%. Dit komt omdat sprake is van een herverzekerd contract en dit risico door de verzekeraar wordt gelopen.

Voor het eigen beheer depot geldt dat dit ultimo 2023 nog steeds relatief weinig rentegevoelige verplichtingen kende. Het renterisico van het eigen beheer depot wordt beperkt door toevoeging van beleggingen in het Strategic Liability Matching-fonds (SLM) van AEGON aan de beleggingsportefeuille.

Het strategische renteafdekkingspercentage van het fonds is bepaald op 70% (met een bandbreedte van 10%), maar deze geldt slechts bij een 30-jaars euro swaprente > 3%. Het fonds heeft een dynamisch renteafdekkingsbeleid bepaald waarbij het renteafdekkingspercentage afhankelijk is van de 30-jaars euro swaprente. Ultimo 2023 leidde dit beleid tot een renteafdekking van 60%.

De aansturing van de renteafdekking is ondergebracht bij vermogensbeheerder Aegon Asset Management. De beheerder is er verantwoordelijk voor dat de renteafdekking rond het gewenste, strategische niveau blijft en stuurt zo nodig bij als de afgesproken bandbreedtes worden geraakt. De beleggingscommissie is in opdracht van het bestuur belast met de monitoring van de uitvoering van de renteafdekking.

Uitbestedingsrisico

Het fonds heeft een aantal bedrijfsprocessen uitbesteed dat, als gevolg van de complexiteit van regelgeving en van verzekerings- en beleggingsproducten, naar zijn overtuiging in plaats van in eigen beheer effectiever en efficiënter door een externe partij kan worden verricht. Het bestuur heeft uitgangspunten voor de uitbesteding geformuleerd in een uitbestedingsbeleid.

De dagelijkse leiding verzorgt de coördinatie van de externe partijen en het bestuur toetst of de uitvoering van de uitbesteding conform de geformuleerde uitgangspunten geschiedt.

Het definiëren van de bedrijfsprocessen (werkzaamheden) die door een externe partij worden verricht, gebeurt in een uitvoeringsovereenkomst, waarvan service level agreements (SLA's) onderdeel uitmaken.

Aan de hand van de SLA's en door het bestuur bepaalde criteria, vergewist het bestuur zich ervan dat de prestaties van de externe partijen aan de geformuleerde uitgangspunten voldoen. Ook de criteria zelf worden periodiek herijkt.

De uitbestede werkzaamheden en betrokken partij(en) staan in de actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds vermeld. Voorwaarde voor uitbesteding is dat de contractpartij een ISAE 3402 type II rapport en bijbehorende assurance verklaring kan overleggen. Uitgangspunt is voorts dat het bestuur eindverantwoordelijk en aansprakelijk blijft voor alle uitbestede werkzaamheden.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie van het fonds, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. De adviserend actuaris en de juridische adviseur van het fonds monitoren doorlopend veranderingen in wet- en regelgeving en informeren en adviseren het fonds op een proactieve wijze. Daarnaast zorgen de bestuursleden zelf ook dat ze up-to-date zijn op de ontwikkelingen in de relevante kennisgebieden.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Financieringsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid

Voor een toelichting op het financieringsbeleid verwijzen wij naar de voorgaande paragrafen.

In het premiebeleid wordt uitgegaan van een doorsneepremie die kostenneutraal is ten opzichte van de premie van Stichting Pensioenfonds Recreatie. De premie bedraagt 23% van de pensioengrondslag. De doorsneepremie dient ten minste gelijk te zijn aan de gedempte kostendeckende premie op basis van een verwacht rendement uitgaande van de maximale parameters van het FTK en een opslag voor de financiering van de toeslagambitie.

Het toeslagbeleid is nader toegelicht in paragraaf 3.8.

3.11 Toekomstparagraaf

In 2023 is een start gemaakt met het project Wtp. Hierin worden alle stappen gezet om te komen tot de besluitvorming en keuzes die gemaakt moeten worden om de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te realiseren. In 2024 wordt onder begeleiding van projectmanagers verder vorm gegeven aan het opstellen van het transitieplan en het implementatieplan.

Als gevolg van de dispensatie die door Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR) is verleend, is het transitietraject van SPR naar het nieuwe stelsel van belang voor SSP. SSP volgt de ontwikkelingen bij SPR daarom op de voet. De werkgever, tevens bestuurder in het Sportfondsen Pensioenfonds, is nauw betrokken bij de transitie van SPR. Ondertussen zijn er ook al verkennende gesprekken geweest met het bestuur van SPR.

Omdat nog steeds een aanzienlijke deel van de pensioenvoorziening is herverzekerd bij Aegon, zijn tevens oriënterende gesprekken met Aegon opgestart, om de verschillende mogelijkheden hiervan in het nieuwe pensioenstelsel te bespreken.

3.12 Gebeurtenis na balansdatum

Op basis van het beleidskader heeft het bestuur op 13 juni 2024 besloten per 1 januari 2024 een toeslag toe te kennen van 2,00%. Deze toeslagverlening is niet verwerkt in de jaarrekening 2023.

Op 1 januari 2024 is het aantal actieve deelnemers met circa 900 deelnemers gestegen. Vanaf deze datum bouwen de voormalige Laco-medewerkers van de werkgever namelijk ook pensioen op bij SSP.

Amsterdam, 25 juni 2024

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

Drs. R.P. van Leeuwen
Voorzitter bestuur

E.J. Tromp
Secretaris bestuur

J.C. van Egmond MSC
Bestuurslid

Drs. M.M. van der Berg RA
Bestuurslid

J. van Scheppingen
Bestuurslid

STICHTING SPORTFONDSEN PENSIOENFONDS

JAARREKENING 2023

4 JAARREKENING

4.1 Staat van baten en lasten over 2023

(Na bestemming van het saldo van baten en lasten)

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1.		
Aandelen		71.382	59.006
Vastgoedbelegging		7.911	6.935
Vastrentende waarden		78.921	72.532
		<u>158.214</u>	<u>138.473</u>
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	2.	159.935	157.350
Vorderingen en overlopende activa	3.		
Premies		532	497
Verzekeringsmaatschappijen		706	101
Overige		2	14
		<u>1.240</u>	<u>612</u>
Overige activa	4.		
Liquide middelen		1.055	926
Totaal activa		<u>320.444</u>	<u>297.362</u>

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2023	31 december 2022
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	5.		
Algemene reserve		66.408	74.594
Bestemmingsreserve		-	-
		<u>66.408</u>	<u>74.594</u>
Technische voorzieningen	6.		
Voorziening pensioenverplichtingen		253.632	222.343
Overige schulden en overlopende passiva	7.	404	425
Totaal passiva		<u>320.444</u>	<u>297.362</u>

4.2 Staat van baten en lasten over 2023

(* € 1.000)	Ref	2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen	8	6.372	5.842
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	9	16.598	-36.827
Baten uit herverzekering	10	7.566	6.784
Overige baten	11	-	-
		<u>30.536</u>	<u>-24.201</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	12	-8.599	-7.661
Pensioenuitvoeringskosten	13	-883	-748
Mutatie technische voorzieningen	14		
Pensioenopbouw		-4.920	-7.020
Toeslagen		-19.565	-10.383
Rentetoevoeging		-7.658	1.500
Onttrekking		8.627	7.581
pensioenuitkeringen			
Onttrekking uitvoeringskosten		377	329
Wijziging marktrente		-8.570	87.030
Inkomende waardeoverdrachten		-1.503	-1.236
Uitgaande waardeoverdrachten		2.357	1.371
Overige mutaties		-464	850
Vorming kostenvoorziening		30	-218
Wijziging grondslagen		-	1.053
		<u>-31.289</u>	<u>80.857</u>
Saldo overdracht van rechten	15	-536	75
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	16	2.585	-67.543
Overige lasten	17	-	-253
		<u>-38.722</u>	<u>4.727</u>
Saldo van baten en lasten		<u>-8.186</u>	<u>-19.474</u>

4.3 Bestemming van het saldo van baten en lasten

(* € 1.000)	2023	2022
Algemene reserve	-8.186	-19.474
	-8.186	-19.474

4.4 Kasstroomoverzicht over 2023

(* € 1.000)	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	6.338	5.819
Ontvangen waardeoverdrachten	1.296	1.180
Betaalde pensioenuitkeringen	-8.590	-7.651
Betaalde waardeoverdrachten	-1.231	-1.345
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	6.934	6.730
Betaalde premies herverzekering	-	-253
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-882	-693
Overige	-592	6.791
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	3.273	10.578
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	32.610	34.894
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	309	428
Aankopen beleggingen	-35.561	-44.957
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-502	-469
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-3.144	-10.103
Mutatie liquide middelen	129	475
Verloop liquide middelen		
Stand 1 januari	926	451
Stand 31 december	1.055	926
Mutatie liquide middelen	129	475

4.5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2023

4.5.1 Inleiding

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds ('het fonds'), statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1943. De laatste statutenwijziging was op 16 maart 2021. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200170.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en stelt zich ten doel het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden van de aangesloten ondernemingen en aan hen, die door de arbeid van bedoelde deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden worden of werden onderhouden.

4.5.1 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610).

Het bestuur heeft op 25 juni 2024 de jaarrekening opgemaakt.

4.5.2 Toelichtingen

Verzekering

Het pensioenfonds heeft tot 31 december 2014 zijn pensioenregeling verzekerd bij Aegon Levensverzekering N.V. Het verzekeringstechnische risico is ondergebracht in een garantieovereenkomst die is ingegaan op 1 januari 2010 en een looptijd heeft tot 31 december 2014. De verzekeringsmaatschappij garandeert levenslang de op 31 december 2014 gefinancierde pensioenen.

De verzekeraar heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die met dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt echter niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar inclusief 4% intrest, doorgeschoven naar het volgende verslagjaar.

Negatieve overrente

Omdat er sprake is van een garantiecontract, wordt negatieve overrente niet rechtstreeks ten laste van het pensioenfonds gebracht, maar verrekend met mogelijke positieve toekomstige overrentes. Voor de intrestgarantie die met verzekeraar is overeengekomen, is een garantievergoeding verschuldigd. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden Euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk kunnen worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden regelmatig beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Door het bestuur gevormde oordelen bij toepassing van de grondslagen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening, en schattingen die een aanmerkelijk risico in zich bergen van materiële aanpassingen in het volgende jaar zijn vermeld in de toelichting.

Presentatiewijzigingen

Tussen de bate uit herverzekering en het saldo overdracht van rechten heeft een reclassificatie in de vergelijkende cijfers plaatsgevonden ten behoeve van de consistentie in het huidige boekjaar. Deze mutatie heeft geen impact op het resultaat.

Schattingswijzigingen

In 2023 zijn de actuariële grondslagen voor het vaststellen van de technische voorzieningen niet gewijzigd.

Wijziging Voorziening aanvullende kosten (VAK)

Met ingang van 2020 is een Voorziening aanvullende kosten (VAK) gevormd. Als gevolg van de wijziging van de prijsindex (2% commissie parameters 2022, was 1,9%) zijn de veronderstelde benodigde jaarlijkse kosten hoger.

Door de hogere jaarlijkse pensioenopbouw vanaf 2024 (1,787% opbouw per jaar) wordt een hogere vrijval verondersteld van excassokosten uit de Technische Voorzieningen in de toekomst. Per saldo is de Voorziening aanvullende kosten (VAK) afgenomen in 2023 met € 724 (winst, 2022 verlies van 229).

Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen.

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Het fonds heeft ultimo 2023 de volgende beleggingen in vreemde valuta:

(* € 1.000)	Koers per 31 december 2023	2023	Koers per 31 december 2022	2022
GBP	€ 1,15403	6.153	€ 1,1271	6.271
JPY	€ 0,00642	5.023	€ 0,007101	4.417
USD	€ 0,90526	63.442	€ 0,93699	51.093
Overig		<u>14.148</u>		<u>13.515</u>
		88.766		75.297

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, van niet beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald door de uitgevende instelling.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

In de toelichting op de balans dient, indien sprake is van een verzekeringscontract waarvoor een gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, het verloop van de beleggingen zichtbaar te worden gemaakt. Voor de grondslagen van die verloopoverzichten gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

- Obligaties, hypotheek en aandelen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor de participaties in Aegon fondsen betekent dit, dat de intrinsieke waarde per participatie als basis voor de berekening van de actuele waarde wordt gehanteerd.
- Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.
- Alle resultaten, zowel gerealiseerde als ongerealiseerde, worden onmiddellijk ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- ✓ Marktrente: gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door DNB, voor 2022 gemiddeld 2,3% (2022: 2,6%).
- ✓ Volgens de Prognosetafel AG 2022 (zoals gepubliceerd door het AG), met leeftijdsafhankelijke correctiefactoren (2022: Prognosetafel AG 2022).
- ✓ Voor gehuwdheidsfrequenties op basis van CBS 2021. (2022: CBS 2021).
- ✓ Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- ✓ De contante waarde van de vrijgestelde toekomstige pensioenopbouw is voor 100% opgenomen in de TV.
- ✓ Kostenopslag ter grootte van 3% van de technische voorziening met betrekking tot de in eigen beheer gehouden verplichtingen en 1,75% van de technische voorziening met betrekking tot het garantiecontract in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor uitvoeringskosten (VUK)

De voorziening voor uitvoeringskosten is bestemd voor het geval de aangesloten onderneming op enig moment zou besluiten de pensioenregeling niet langer bij het fonds onder te brengen.

De voorziening bedraagt 100% van de uitvoeringskosten voor de eerste 2 jaren vermeerderd met 50% van de uitvoeringskosten voor de jaren 3 en 4, vermeerderd met een opslag van 1% van de voorziening in eigen beheer, vermeerderd met EUR 350.000 liquidatiekosten.

Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid (VUAO)

Hierin wordt met ingang van 2015 jaarlijks 4% van de verschuldigde premie gereserveerd. In geval van invalideringen wordt bij ingang arbeidsongeschiktheid (normaal gesproken na twee jaar) de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw ten laste van de VUAO gebracht en aan de VPV toegevoegd. Indien de VUAO op enig moment meer bedraagt dan drie keer de jaarreservering, ofwel 12% van de verschuldigde premie van dat jaar, zal het meerdere vrijvallen ten gunste van het resultaat van het fonds. Indien de VUAO minder dan 8% bedraagt zal het tekort ten laste van het resultaat van het fonds worden aangezuiverd.

Voorziening aanvullende kosten (VAK)

Met ingang van 1 januari 2020 is een Voorziening aanvullende kosten (VAK) gevormd in aanvulling op de excassokostenopslag in de voorziening pensioenverplichtingen.

De excassokostenopslag in de voorziening pensioenverplichtingen bestaat uit twee delen, een deel voor de in herverzekering genomen verplichtingen en een deel voor de verplichtingen in eigen beheer.

De kosten die worden gemaakt in eigen beheer voor de uitbetaling van pensioenen worden nog niet volledig gedekt door de opslag in de voorziening pensioenverplichtingen eigen beheer die jaarlijks vrijvalt voor de (nog lage) pensioenuitkeringen eigen beheer. Op termijn zal dit wel het geval zijn.

De voorziening aanvullende kosten wordt vastgesteld als de contante waarde van:

- De verwachte jaarlijkse kosten voor niet-actieve deelnemers;
- Minus de vrijval van de excassokostenopslag uit de voorziening pensioenverplichtingen eigen beheer.

Voor de berekening van de contante waarde wordt een rentegrondslag verondersteld gelijk aan de som van het rendement op de portefeuille zakelijke waarden en vastrentende waarden. Het rendement op de portefeuille wordt bepaald aan de hand van de strategische portefeuille, het wettelijk maximaal rendement parameterbesluit 2020 voor zakelijke waarden en voor vastrentende waarden de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

4.5.3 Toelichting op de balans

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds (1)

Aandelen

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	59.006	75.988
Aankopen	4.530	1.946
Verkopen	-4.246	-4.980
Herwaardering	12.092	-13.949
Stand per 31 december	71.382	59.006

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2023	2022
Beleggingsinstellingen	71.382	59.006
Stand per 31 december	71.382	59.006

Vastgoedbelegging

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	6.935	8.384
Aankopen	565	492
Verkopen	-65	-
Herwaardering	476	-1.941
Stand per 31 december	7.911	6.935

Vastrentende waarden

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	72.532	80.823
Aankopen	30.445	36.495
Verkopen	-28.296	-29.331
Herwaardering	4.240	-15.455
Stand per 31 december	78.921	72.532

De beleggingen in vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2023	2022
Beleggingsinstellingen	78.921	72.532
Stand per 31 december	78.921	72.532

Op basis van het zogenaamde doorkijkprincipe kunnen de beleggingen als volgt worden onderverdeeld:

(* € 1.000)	2023	2022
Vastgoed	9.487	8.241
Aandelen	69.580	56.864
Vastrentende waarden	80.379	77.248
Currency overlay	262	1.074
Overige beleggingen	-1.493	-4.952
Stand per 31 december	158.215	138.475
Gepresenteerd onder liquide middelen	-1	-2
Totale beleggingen per 31 december	158.214	138.473

Indeling naar waarderingsniveau

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt;

Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata;

Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

In de onderstaande tabel is de verdeling naar waarderingsniveau weergegeven:

(* € 1.000)	2023	2022
Niveau 1	-	-
Niveau 2	134.506	118.126
Niveau 3	23.708	20.347
Stand per 31 december	158.214	138.473

De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als niveau 2 of 3 afhankelijk van de onderliggende beleggingen.

Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebeoordeling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een niveau 1 belegging. Doordat de beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen als niveau 2 geclassificeerd. Een uitzondering hierop betreft het AeAM Dutch Mortgage Fund 1 en 2 waarin voornamelijk level 3 beleggingen in zijn opgenomen.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen (2)

(* € 1.000)	2023	2022
Garantiecontract	159.935	157.350

Het aandeel van herverzekeraar in de technische voorzieningen is contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur van de actuele nominale marktrente per 31 december zoals gepubliceerd door DNB.

Het betreft nominale pensioenen uit het garantiecontract met Aegon. Op basis van de kredietwaardigheid van de verzekeraar is geen afslag voor het kredietrisico opgenomen. De technische winstdeling is per 1 januari 2015 komen te vervallen. Beleggingsresultaten komen, indien positief, ten gunste van het pensioenfonds. Indien deze negatief zijn wordt het negatieve resultaat op de balans van het depot geactiveerd. Toekomstige positieve resultaten worden eerst aangewend om geactiveerde negatieve resultaten te verrekenen.

Bij dit contract is een gesepareerd beleggingsdepot geopend waarin de beleggingsportefeuille de volgende samenstelling en het volgende verloop kent (bedragen op marktwaarde).

Totaal beleggingen gesepareerd beleggingsdepot:

(* € 1.000)	2023	2022
Aandelen	30.839	27.044
Vastrentende waarden	62.753	65.066
Derivaten	5.039	5.246
Beleggingvorderingen	-471	-466
Stand per 31 december	98.159	96.890

In de onderstaande tabel is de verdeling naar waarderingsniveau weergegeven:

(* € 1.000)	2023	2022
Niveau 1	-471	-466
Niveau 2	90.124	88.165
Niveau 3	8.506	9.191
Stand per 31 december	98.159	96.890

De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als niveau 2 of 3 afhankelijk van de onderliggende beleggingen. Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebeoordeling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een niveau 1 belegging. Doordat de beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen als niveau 2 geclassificeerd. Een uitzondering hierop betreft het Aegon Hypothekenfonds, waarin voornamelijk level 3 beleggingen in zijn opgenomen.

Aandelen

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	27.044	48.365
Aankopen	1.174	-
Verkopen	-2.306	-13.185
Herwaardering	4.927	-8.136
Stand per 31 december	30.839	27.044

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2023	2022
Aandelenbeleggingsfondsen	30.839	27.044
Stand per 31 december	30.839	27.044

Vastrentende waarden en derivaten

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	70.312	93.884
Aankopen	3.248	8.482
Verkopen	-8.633	-12.976
Herwaardering	2.866	-19.079
Stand per 31 december	67.792	70.312

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2023	2022
Credit Funds	9.653	10.627
Hypotheekfondsen	8.506	9.191
Obligatiebeleggingsfondsen	44.594	45.248
Stand per 31 december	62.753	65.066

De derivaten kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2023	2022
Rentederivaten	5.039	5.246
Stand per 31 december	5.039	5.246

De beleggingsvorderingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2023	2022
Liquide middelen (t.a.v. beleggingen)	-471	-466
Stand per 31 december	-471	-466

Ten aanzien van het verzekeringscontract gelden de volgende bepalingen na de contractbeëindiging:

De lopende verzekeringen zijn premievrij gemaakt, waarbij de uitkeringsgarantie voor de volle duur van de verzekeringen blijft gelden. De voor deze garantie verschuldigde vergoeding zal ten laste van de overrente worden gebracht; indien de overrente in enig jaar niet toereikend is om de garantievergoeding te financieren, zullen deze niet in rekening worden gebracht, maar worden behandeld als negatieve overrente en worden verrekend met toekomstige positieve overrente.

Vorderingen en overlopende activa (3)

(* € 1.000)	2023	2022
Premies	532	497
Vordering AEGON	706	101
Overrente AEGON (inclusief korting vermogensbeheer)	-	-
Overige	2	14
Stand per 31 december	1.240	612

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Op de te vorderen premies is geen voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Overige activa (4)

(* € 1.000)	2023	2022
Liquide middelen	1.055	926

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Stichtingskapitaal en reserves (5)**Algemene reserve**

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	74.594	94.068
Resultaat boekjaar	-8.186	-19.474
Stand per 31 december	66.408	74.594

Solvabiliteit

(* € 1.000)	2023	2022
Minimaal vereist eigen vermogen	9.315	7.983
Vereist eigen vermogen	21.083	14.289

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model.

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

	2023	2022
Nominale dekkingsgraad	126,2%	133,5%
Reële dekkingsgraad	93,1%	99,3%
Beleidsdekkingsgraad	126,2%	130,2%

Technische voorzieningen (6)

(* € 1.000)	2023	2022
Voorziening Pensioenverplichtingen	87.567	58.692
Voorziening uitvoeringskosten (VUK)	3.875	3.180
Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid (VUAO)	765	701
Voorziening aanvullende kosten (VAK)	1.490	2.420
IWO niet verwerkt	-	-
Eigen beheer	93.697	64.993
Herverzekeringsdeel	159.935	157.350
Stand per 31 december	253.632	222.343

Het mutatieoverzicht voor de technische voorzieningen uit hoofde van de in eigen beheer gehouden verplichtingen is als volgt:

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	64.993	78.307
Pensioenopbouw	4.920	7.020
Toeslagen	19.565	10.383
Rentetoevoeging	2.685	-431
Onttrekking pensioenuitkeringen	-1.734	-921
Onttrekking uitvoeringskosten	-257	-212
Wijziging marktrente	2.602	-29.086
Inkomende waardeoverdrachten	1.503	1.236
Uitgaande waardeoverdrachten	-876	-816
Overige mutaties	326	-491
Vorming kostenvoorziening	-30	218
Wijziging grondslagen	-	-214
Stand per 31 december	93.697	64.993

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen uit hoofde van het garantiecontract is als volgt:

(* € 1.000)	2023	2022
Stand per 1 januari	157.350	224.893
Pensioenopbouw	-	-
Toeslagen	-	-
Rentetoevoeging	4.973	-1.069
Onttrekking pensioenuitkeringen	-6.893	-6.660
Onttrekking uitvoeringskosten	-120	-117
Wijziging marktrente	5.968	-57.944
Inkomende waardeoverdrachten	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-1.481	-555
Overige mutaties	138	-359
Vorming kostenvoorziening	-	-
Wijziging actuariële grondslagen	-	-839
Stand per 31 december	159.935	157.350

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De hoofdpensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,5% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan 12 maandsalarissen plus vakantietoeslag, de dertiende maand en het salaris over de meeruren onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd en bedraagt 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Deelname aan de regeling is mogelijk voor alle werknemers met een arbeidsovereenkomst. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

Per 1 januari 2015 zijn de rechten van de actieven en inactieven verhoogd met 2,0% als voorschot op toekomstige toeslagen. Per 1 januari 2016 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met respectievelijk 1,05% en 0,26%. Per 1 januari 2017 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met respectievelijk 1,43% en 0,24%. Per 1 januari 2018 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met 1,17%, per 1 januari 2020 met 2,1% en per 1 januari 2021 met 2,39%. Deze toeslagen zijn (voor zover van toepassing) verrekend met het voorschot van 2015 voor zover het de opbouw t/m 2014 betreft. Per 1 januari 2022 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met 3,42%, per 1 januari 2023 met 9,0%.

Het pensioenfonds heeft geen uitgewerkt plan om de pensioenen jaarlijks te verhogen.

Overige schulden en overlopende passiva (7)

(* € 1.000)	2023	2022
Accountantskosten	65	82
Actuariskosten	25	35
Loonheffing	164	144
Niet te traceren pensioengerechtigden	28	39
Bestuurskosten	27	36
Nog te betalen waardeoverdrachten	-	32
Crediteuren	69	22
Overige schulden	27	35
Stand per 31 december	404	425

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.5.4 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen.

De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op de opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het overschot ten opzichte van wettelijk vereiste buffers (FTK) is als volgt:

(* € 1.000)	2023		2022
Voorziening pensioenverplichtingen	253.632	(a)	222.343
Buffers:			
S1 Renterisico	3.234		1.560
S2 Risico zakelijke waarden	16.346		10.597
S3 Valutarisico	1.644		1.265
S4 Grondstoffenrisico	-		-
S5 Kredietrisico	3.286		2.341
S6 Verzekeringstechnisch risico	3.637		2.744
S10 Actief beheer risico	-		-
Correlatie-effect	-7.926		-5.457
Totaal S (vereiste buffers)	20.221	(b)	13.050
<i>In % van de Voorziening Pensioenverplichtingen</i>	8,0		6,4
Vereist vermogen	273.853	(a+b)	236.632
Aanwezig vermogen	320.040		296.937
Overschot	46.187		61.544
<i>In % van de Voorziening Pensioenverplichtingen</i>	<i>18,3%</i>		<i>27,7%</i>
Feitelijke dekkinggraad	126,2%		133,5%

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ✓ Beleggingsbeleid;
- ✓ Premiebeleid;
- ✓ Herverzekeringsbeleid;
- ✓ Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in periodiek door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. De normen en limieten zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's;

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op regelmatige basis beheerst door het bestuur in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo 2023 circa € 88.766. Besloten is om overwegend te beleggen in Euro gerelateerde beleggingen of beleggingsfondsen, waarin het valutarisico is afgedekt. Indien in de beleggingsfondsen toch valutarisico aanwezig is, dan wordt de exposure naar US dollars, Britse ponden en Japanse yen afgedekt.

De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd

(* € 1.000)	2023	2022
GBP	6.153	6.271
JPY	5.023	4.417
USD	63.442	51.093
Overig	14.148	13.515
	88.766	75.297

De vreemde valuta kunnen per beleggingscategorie als volgt worden onderverdeeld:

(* € 1.000)	GBP	JPY	USD	Overig
Vastgoed	452	1.195	5.768	1.684
Aandelen	1.906	3.713	43.255	12.024
Vastrentende waarden	3.785	113	14.763	442
Overig	10	2	-344	-2
Totaal	6.153	5.023	63.442	14.148

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	2023	2022
Duration vastrentende waarden (excl. derivaten)	6,1	5,7
Duration vastrentende waarden (incl. derivaten)	14,4	12,4
Duration pensioenverplichtingen eigen beheer	20,1	21,8
Duration pensioenverplichtingen garantiecontract	13,6	13,9
Duration totale pensioenverplichtingen	15,8	16,1

In beginsel hebben de verplichtingen van het pensioenfonds, vanwege de lange looptijden hiervan, een hogere rentegevoeligheid dan de obligaties in de beleggingsportefeuille. Een daling van de rente leidt dan tot een stijging van de verplichtingen, die slechts gedeeltelijk wordt goedge maakt door een stijging van de waarde van de obligatieportefeuille. Om dit risico te beheersen worden de beleggingen normaliter zo goed mogelijk afgestemd op de rentegevoeligheid van de verplichtingen.

Vanwege de nog beperkte aanwezigheid van verplichtingen in het depot (verplichtingen betreft slechts opbouw vanaf 1 januari 2015) is dit risico echter beperkt bij het pensioenfonds. Het renterisico voor de verplichtingen die zijn opgebouwd tot en met 2014 ligt bij Aegon Levensverzekering N.V.

Het renterisico wordt als dat nodig is beperkt door toevoeging van het AEAM Strategic Liability Matching-fund (SLM) aan de beleggingsportefeuille.

Het fonds heeft het volgende dynamische renteafdeckingsbeleid bepaald:

Rente (euro swaprente 30-jaars)	Streefpercentage renteafdekking (op basis van waarde verplichtingen op basis van marktrente)	Toegestane bandbreedte fonds
> 3,0%	70%	60% - 80%
2,0% - 3,0%	60%	50% - 70%
1,0% - 2,0%	50%	40% - 60%
< 1,0%	40%	30% - 50%

In 2023 gold op basis van de rentestand een renteafdekking van 60%.

De looptijd van de vastrentende portefeuille voor risico van het fonds is als volgt:

(* € 1.000)	2023
Korter dan een jaar	18.926
1-5 jaar	- 20.278
6-10 jaar	4.758
11-20 jaar	21.534
Langer dan 20 jaar	54.622

Kredietrisico

Het kredietrisico, dat wordt gelopen met betrekking tot de financiële instrumenten, bestaat uit het mogelijke verlies dat zal ontstaan wanneer de tegenpartij in gebreke blijft haar contractuele verplichtingen na te komen. Dit risico wordt in beginsel beperkt door gebruik te maken van kredietlimieten per bedrijfstak en per tegenpartij.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven.

(* € 1.000)	2023	2022
AAA	21.879	22.344
AA	31.564	28.881
A	2.934	2.690
BBB	6.229	5.299
Lager dan BBB	11.006	11.026
Geen rating en cash	5.040	4.638
	78.652	74.878

Als gevolg van een herziening van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) op 1 februari 2011, is het pensioenfondsen toegestaan het kredietrisico van de herverzekeraar buiten beschouwing te laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen en de waardering van de vordering op de verzekeraar op marktwaarde.

Het bestuur heeft gezien de solvabiliteit van Aegon Levensverzekering N.V. besloten om geen kredietafslag te bepalen op de vordering op de verzekeraar ultimo boekjaar.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de bijstortingen en afoming bij participaties in het SLM-fonds, de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Inzake het liquiditeitsrisico kan het volgende worden gemeld:

- ✓ De eerste jaren zullen de inkomende premies het niveau van de uitkeringen overtreffen;
- ✓ Ultimo 2021 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Slechts 19% van de eigen beheer portefeuille is belegd in illiquide fondsen, 9% in het Government Related Investment Fund (GRIF) en 10% in de hypotheekfondsen Dutch Mortgage Fund (DMF) 1 en 2;
- ✓ Ultimo 2021 is het aantal participaties in het SLM-fonds zeer beperkt, waardoor de effecten van rentewijziging op bijstortingsverplichting of afoming nog zeer beperkt zijn.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen.

Door langer leven moet het pensioenvermogen worden verhoogd om de pensioenen langer uit te kunnen keren.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds nog geen voldoende voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het bestuur heeft, gezien het beperkte aanbod van herverzekeraars, besloten om per 1 januari 2020 het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico zelf te dragen.

Fondsspecifieke toevoeging op het standaardmodel

Het Vereist Eigen Vermogen wordt bepaald over de beleggingen voor risico van het pensioenfonds en uitgedrukt in een percentage over de totale technische voorziening, dus inclusief de voorziening garantiecontract.

Toeslagrisico

Het pensioenfonds heeft in de fondsdocumenten het volgende opgenomen over toeslagen:

Op de pensioenaanspraken van actieve en gewezen deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden (ingegane pensioenen) wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de "consumenten prijsindex alle huishoudens".

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Hierbij wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek.

Concentratierisico

Concentratierisico is het risico dat als gevolg van ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille.

De beleggingsportefeuille van het fonds is zodanig samengesteld dat:

- ✓ er wordt belegd in verschillende asset-categorieën;
- ✓ er wordt binnen aandelen belegd in verschillende regio's, sectoren en ondernemingen;
- ✓ er wordt binnen vastrentende waarden belegd in verschillende soorten landen, sectoren en specifieke debiteuren.

De beleggingen worden als volgt onderverdeeld op basis van geografische verdeling:

(* € 1.000)	2023
Verenigde Staten	55.475
Nederland	32.209
Duitsland	9.704
Frankrijk	5.764
Verenigd Koninkrijk	6.240
Japan	4.925
China	2.193
Canada	1.988
Australië	-
Overige landen	39.718
Totaal	158.216
Gepresenteerd onder liquide middelen	-
Totale beleggingen per 31 december 2023	158.216

De beleggingen worden als volgt onderverdeeld op basis van sectorverdeling:

(* € 1.000)	2023
Financiële instellingen	34.864
Overheid Gerelateerd	18.429
Informatietechnologie	18.088
Staatsobligaties	11.749
ABS	11.627
Cyclische Goederen	9.557
Vastgoed	9.472
Gezondheidszorg	8.514
Overige sectoren	27.350
Totaal	149.650
Gepresenteerd onder liquide middelen	8.566
Totale beleggingen per 31 december 2023	158.216

Het bovenstaande is erop gericht om concentratierisico zo veel mogelijk uit te sluiten. Verder beleggen de genoemde beleggingsfondsen waarin wordt belegd in een groot aantal verschillende debiteuren/namen. Hierdoor is het belang van het fonds in een individuele debiteur zeer gering. Uitzondering hierop is het grote belang per land in Euro Core staatsobligaties. Het fonds kent een zeer grote allocatie naar Nederlandse en Duitse staat.

Het bestuur is hiervan op de hoogte en heeft bewust gekozen voor een dergelijke concentratie, omdat het de meest veilige staatsobligaties (AAA) betreft in Euro.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Financiële instrumenten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruik gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand en sedert de invoering van de EMIR wetgeving sprake is van central clearing.

4.5.5 Niet in balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Het fonds heeft voor het vermogensbeheer een vermogensbeheerovereenkomst met Aegon Asset Management B.V. afgesloten. De overeenkomst is op 1 maart 2015 in werking getreden en is voor onbepaalde tijd afgesloten. De vermogensbeheerkosten in 2023 bedragen € 932.000 (0,39% van het belegd vermogen), de transactiekosten € 69.000 (0,03% van het belegd vermogen).

Het fonds heeft voor de financiële en pensioenadministratie een uitbestedingsovereenkomst met Appel Pensioenuitvoering B.V. afgesloten. De overeenkomst is op 1 januari 2020 verlengd voor een termijn van vijf jaar en is afgelopen op 31 december 2024. De overeenkomst wordt telkens voor de termijn van 1 jaar verlengd, tenzij één van de partijen de overeenkomst schriftelijk en met inachtneming van een opzegtermijn heeft beëindigd. De kosten in 2023 hiervoor bedragen € 321.000 en de verwachte kosten voor 2024 bedragen € 350.000.

Het fonds had bij SRLEV N.V. een herverzekeringsovereenkomst afgesloten. De gedeeltelijk herverzekerde risico's waren de risico's van overlijden met betrekking tot het nabestaandenpensioen en de risico's van arbeidsongeschiktheid met betrekking tot de premievrijstelling. Met de herverzekeraar was een stop loss contract overeengekomen. Dit contract was aangegaan voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2019. Het bestuur heeft, gezien het beperkte productaanbod van herverzekeraars, besloten om per 1 januari 2020 het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico zelf te dragen.

4.5.6 **Verbonden partijen**

Identiteit van verbonden partijen

Het fonds, de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders zijn verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

De bestuurders worden beloond volgens de richtlijnen van de SER. Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken.

Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- ✓ De werkgever is verplicht deelnemers bij het fonds aan te melden en bij uitdiensttreding af te melden en de voor uitvoering benodigde gegevens en mutaties in deze gegevens aan het fonds te leveren.
- ✓ De werkgever verzoekt aan de aspirant deelnemer de hiervoor genoemde gegevens bij het fonds in te leveren. Mutaties in het deelnemersbestand worden door de werkgever periodiek aan het fonds doorgegeven.
- ✓ De werkgever informeert het fonds binnen 10 dagen over een wijziging van de pensioenovereenkomst. De informatie dient schriftelijk te worden verstrekt en een volledige opsomming te bevatten van de overeengekomen wijzigingen.

4.5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

Premiebijdragen van werkgever en werknemers (8)

(* € 1.000)	2023	2022
Werkgever	3.199	2.933
Werknemers	3.173	2.909
	6.372	5.842

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 23,0% (2022: 23,0%) van de som van de pensioengrondslagen.

Kostendeekkende premie

(* € 1.000)	2023	2022
Zuiver kostendeekkende premie	6.568	9.161
Gedempte kostendeekkende premie	5.821	5.130
Ontvangen (feitelijke) premie	6.372	5.842

De samenstelling van de kostendeekkende premies:

Zuivere en gedempte kostendeekkende premie (* € 1.000)	Zuiver	Gedempt
Actuarieel benodigd voor inkoop pensioen en risicodekking	4.869	3.137
Opslag voor solvabiliteit	1.071	690
Opslag voor uitvoeringskosten	626	626
Opslag voor voorwaardelijke elementen	-	1.368
Kostendeekkende premie	6.568	5.821

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (9)

(* € 1.000)	2023	2022
Herwaarderingsresultaten aandelen	12.092	-13.949
Herwaarderingsresultaten vastrentende waarden	4.223	-20.896
Herwaarderingsresultaten onroerend goed	476	-1.941
Intrest	309	428
Kosten toegerekend aan beleggingen	-502	-469
	16.598	-36.827

(* € 1.000)	2023	2022
Directe beleggingsopbrengsten	309	428
Indirecte beleggingsopbrengsten	16.791	-36.786
Kosten toegerekend aan beleggingen	-502	-469
	16.598	-36.827

Baten uit herverzekering (10)

(* € 1.000)	2023	2022
Uitkering uit hoofde van herverzekering:		
Ouderdomspensioen	5.529	5.451
Prepensioen	253	227
Partnerpensioen	1.084	989
Wezenpensioen	6	6
Afkopen	694	111
Uit te keren overrente AEGON	-	-
Uitkeringen nog te ontvangen	-	-
	7.566	6.784

De post uit te keren overrente AEGON is als volgt samengesteld:

(* € 1.000)	2023	2022
Resultaat op beleggingen	-	-
Benodigde intrest	-	-
Kosten vermogensbeheer	-	-
Garantie- en administratiekosten	-	-
Intrestresultaat		
Verrekening negatieve overrente	-	-
Uit te keren overrente AEGON	-	-

De ontvangen korting op de vermogensbeheerkosten van AEGON ter hoogte van 61 (2022: 58) zijn in 2023 gepresenteerd onder de vermogensbeheerkosten.

Overige baten (11)

(* € 1.000)	2023	2022
Koopsom herschikking AEGON	-	253

Voor pensioeningangen bij AEGON vanaf 2015, waarbij deelnemers gebruik hebben gemaakt van flexibiliseringselementen, heeft AEGON opnieuw vastgesteld in hoeverre uitruil van PP naar OP en vice versa tegen fondsfactoren heeft plaatsgevonden. Ten onrechte in rekening gebrachte koopsommen zijn teruggedraaid en door AEGON uitbetaald.

Pensioenuitkeringen (12)

(* € 1.000)	2023	2022
Ouderdomspensioen	7.201	6.456
Partnerpensioen	1.327	1.117
Wezenpensioen en afkopen	71	88
	8.599	7.661

Pensioenuitvoeringskosten (13)

(* € 1.000)	2023	2022
Kosten dienstverlening Sportfondsen Nederland	213	186
Accountantskosten	38	37
Kosten internal audit	18	18
Actuaris- en advieskosten	168	166
Administratiekosten	347	262
Bestuurskosten	68	41
Kosten toezichthouders	14	14
Visitatiekosten	7	7
Overige kosten	10	17
	883	748

Accountantskosten

(* € 1.000)	2023	2022
Vrijval reservering voorgaand jaar	-5	-1
Controle van de jaarrekening	31	50
Controle van het depotverslag	50	70
Overboeking kosten VMB	-38	-59
	38	60

Honoraria accountant (Mazars Accountants N.V.)

(* € 1.000)	2023	2022
Controle van de jaarrekening	30	50
	30	50

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. Dit houdt in dat de bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan € 205 per vergadering tot 1 uur, € 410 per vergadering van 1-3 uur en € 615 per vergadering langer dan 3 uur ontvangen. De voorzitter van een commissie ontvangt 125% van dit bedrag. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken.

Zijn beloning is in 2014 vastgesteld op € 15.000 per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de prijsindex (in 2020 vermeerderd met een bedrag van € 200,- per uur voor zijn werkzaamheden als sleutelfunctiehouder Internal Audit).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van vooroverlijden, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking en voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (14)

(* € 1.000)	2023	2022
Pensioenopbouw	4.920	7.020
Toeslagen	19.565	10.383
Rentetoevoeging	7.658	-1.500
Onttrekking pensioenuitkeringen	-8.627	-7.581
Onttrekking uitvoeringskosten	-377	-329
Wijziging marktrente	8.570	-87.030
Inkomende waardeoverdrachten	1.503	1.236
Uitgaande waardeoverdrachten	-2.357	-1.371
Overige mutaties	464	-850
Vorming kostenvoorziening	-30	218
Wijziging grondslagen	-	-1.053
	31.289	-80.857

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaanden pensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent tegen de rentetermijnstructuur van de actuele marktrente per 31 december zoals gepubliceerd door DNB. De rentetoevoeging in 2023 was positief als gevolg van de positieve 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur (2023: 3,264%, 2022: -0,486%).

De Technische Voorzieningen per 31 december 2023 zijn opgerent tegen een gemiddelde rente van 2,3% (2022: 2,6%).

Onttrekking uitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Saldo overdracht van rechten (15)

(* € 1.000)	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	1.295	1.180
Uitgaande waardeoverdrachten	-1.831	-1.105
	-536	75

Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (16)

(* € 1.000)	2023	2022
Rentetoevoeging	4.973	-1.069
Onttrekking pensioenuitkeringen	-6.893	-6.660
Onttrekking uitvoeringskosten	-120	-117
Wijziging marktrente	5.968	-57.944
Uitgaande waardeoverdrachten	-1.481	-555
Overige mutaties	138	-359
Wijziging grondslagen	-	-839
	2.585	-67.543

Overige lasten (17)

(* € 1.000)	2023	2022
Herverzekeringspremies en koopsommen	-	253
	-	253

4.5.8 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

4.5.9 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel is opgenomen in hoofdstuk 4.3.

4.5.10 Verwachte wijzigingen in het komend jaar

In het verslagjaar 2024 worden geen wijzigingen verwacht.

4.5.11 Gebeurtenissen na balansdatum

Op basis van het beleidskader heeft het bestuur op 13 juni 2024 besloten per 1 januari 2024 een toeslag toe te kennen van 2,0%. Deze toeslagverlening is niet verwerkt in de jaarrekening 2023.

5 OVERIGE GEGEVENS

5.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,5% van het balanstotaal einde 2023. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 3% van de materialiteit einde 2023 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 25 juni 2024

drs. R. van der Meer AAG

verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

5.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

6 AFKORTINGENLIJST

ABS	Asset-Backed Security
ABTN	Actuariële en Beleidstechnische Nota
AEAM	Aegon Assetmanagement
AG	Actuarieel Genootschap
ALM	Asset-liability management
APF	Algemeen Pensioenfonds
BDGR	Beleidsdekkingsgraad
BO	Belanghebbendenorgaan
BPF	Bedrijfspensioenfonds
BW	Burgerlijk Wetboek
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CB	Centraal Beheer
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CO	Compliance Officer
CPI	Consumentenprijsindex
DB	Defined Benefit
DMF	Dutch Mortgage Fund
DNB	De Nederlandsche Bank
ECB	Europese Centrale Bank
EMD	Emerging Market Debt
EMIR	European Market Infrastructure Regulation
ESG-beleid	Environmental, Social & Governance-beleid
FTK	Financieel Toetsingskader
FPR	Flexibele Premiereregeling
GBP	Great-Britain Pound
GRIF	Government Related Investment Fund
HBT	Haalbaarheidstoets
HY	High Yield
IORP II-richtlijn	Institutions for Occupational Retirement Provision II-richtlijn
ISAE	International Standard on Assurance Engagements
IT	Informatietechnologie
JPY	Japanse Yen
KV	Kernvergadering
LCP	Lane Clark & Peacock
MVEV	Minimaal Vereist Eigen Vermogen
nFTK	nieuwe Financieel Toetsingskader
PW	Pensioenwet
RJ	Raad voor de Jaarverslaggeving
RMC	Risk Management Commissie
SER	Sociaal-Economische Raad
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation
SFN	Sportfondsen Nederland B.V.
SLA	Service Level Agreement

SLM	Strategic Liability Matching Fund
SPR	Stichting Pensioenfonds Recreatie
SPR	Solidaire Premiereregeling
SSP	Stichting Sportfondsen Pensioenfonds
TV	Technische voorzieningen
UPO	Uniform Pensioenoverzicht
USD	US Dollar
VC	Visitatiecommissie
VEV	Vereist Eigen Vermogen
VGBA	Verordening gedrags- en beroepsregels accountants
ViO	Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten
VO	Verantwoordingsorgaan
VUAO	Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid
Wta	Wet toezicht accountantsorganisaties
Wtp	Wet toekomst pensioenen

7 BIJLAGE I: SFDR

Model voor periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Stichting Sportfondsen Pensioenfonds
Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 724500Y5JDQ54CEIOZ46

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

- **Ja**

- Er zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling gedaan: ___%

- in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

- in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

- Er zijn duurzame investeringen met een sociale doelstelling gedaan: ___%

- **Nee**

- Het product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken en

- hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimaal aandeel duurzame beleggingen van 0,63%

- met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

- met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

- met een sociale doelstelling

- Het product promootte E/S-kenmerken, maar deed geen duurzame investeringen

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds bevordert milieu- of sociale kenmerken, maar heeft duurzame beleggingen niet als hoofddoelstelling.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Deze entiteit heeft beleggingen in emittenten vermeden die zijn uitgegeven door overheden die onder een wapenembargo staan, systematisch mensenrechten schenden, aanzienlijke negatieve gevolgen hebben voor de biodiversiteit, gezondheid en het milieu. Dit is bereikt door zich te houden aan de uitsluitingslijst van de vermogensbeheerder.

Nieuwe beleggingen:

In de verslagperiode is niet belegd in emittenten waarvan is vastgesteld dat zij betrokken zijn bij uitgesloten activiteiten.

Bestaande posities:

Posities die niet langer voldeden aan het beleid van de vermogensbeheerder zijn in de verslagperiode actief beheerd en afgewikkeld.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?¹¹**

Duurzaamheidsindicator	Eenheid	Waarde
Aandeel van beleggingen in bedrijven die 5% of meer van hun inkomsten halen uit thermische kolenexploratie, mijnbouw of raffinage.	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die jaarlijks meer dan 20 miljoen ton thermische steenkool produceren en actief bezig zijn met het uitbreiden van exploratie-, mijnbouw- of raffinageactiviteiten, zelfs als dit minder dan 5% van hun inkomsten uitmaakt.	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die 5% of meer van hun inkomsten halen uit elektriciteitsopwekking met thermische kolen	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die eigenaar zijn van kolengestookte elektriciteitsopwekkingscapaciteit groter dan 10 gigawatt en actief bezig zijn met het uitbreiden van de productiecapaciteit voor kolengestookte elektriciteit, zelfs als dit minder dan 5% van hun inkomsten uitmaakt.	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die 5% of meer van hun totale olie-equivalente productie halen uit teerzanden	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die 5% of meer van hun omzet halen uit de exploratie en productie van olie en gas in offshore Arctische regio's	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in pijpleidingexploitanten en bedrijven die aanzienlijk betrokken zijn bij het transport van teerzanden	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die 5% of meer van hun omzet halen uit palmolieproductie en/of distributie	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die bossen beheren met 75% of lager FSC-certificering	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die 5% of meer van hun omzet halen uit tabaksproductie	(% betrokken)	0

¹¹ Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op kwartaal einde posities

Aandeel van beleggingen in door de overheid uitgegeven schulden (bijv. overheidsobligaties) van landen die systematisch mensenrechten schenden of van een land waarvan de regering onderworpen is aan een wapenembargo van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de Verenigde Staten, de Europese Unie of een ander relevant multilateraal wapenembargo.	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling, productie, onderhoud en handel van:	(% betrokken)	0
- Antipersoonsmijnen		
- Biologische of chemische wapens		
- Clusterbommen		
- Munitie met verarmd uranium		
- Brandbommen met witte fosfor		
- Nucleaire wapensystemen		
Aandeel van beleggingen in bedrijven die sleutel- en specifieke componenten produceren of ontwikkelen voor controversiële wapens, zoals hierboven vermeld, of essentiële diensten aanbieden voor hun gebruik.	(% betrokken)	0
Aandeel van beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij de wapenhandel met:	(% betrokken)	0
- Landen waar een wapenembargo van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de Verenigde Staten, de Europese Unie of een ander relevant multilateraal wapenembargo van kracht is;		
- Landen die deel uitmaken van een oorlogsgebied; en/of		
- Hoogrisicolanden waarvoor de Nederlandse overheid een 'vermoeden van weigering' hanteert bij het goedkeuren van exportvergunningen.		
Aandeel van beleggingen in Russische en Wit-Russische bedrijven.	(% betrokken)	0

● **... en in vergelijking tot voorgaande perioden?**

Dit is de eerste periode dat het pensioenfonds rapporteert, derhalve is er geen sprake van vergelijking met voorgaande perioden.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstelling?**

n.v.t.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan, geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?**

n.v.t.

— **Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?**

n.v.t.

In de EU-taxonomie is het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" vastgesteld, dat inhoudt dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen ook geen ernstige afbreuk doen aan milieu - of sociale doelstellingen.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

n.v.t.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds neemt niet alle belangrijke ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking zoals die zijn geformuleerd in de wet. Voor pensioenfondsen is er ruimte om te kiezen of zij dit wel of niet doen. Voor een aantal van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft het pensioenfonds geen beleid. Het is onduidelijk of het pensioenfonds op basis van het huidige beleid kan aangeven dat het de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren meeneemt. Verder heeft het pensioenfonds minder dan 500 werknemers, waardoor het gebruik kan maken van deze de "opt out" van deze wetgeving.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Wat waren de 15 grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste aandeel beleggingen	Sector	% Activa	Land
AEGON Hypotheken BV	Hypothecaire producten	12.10%	Nederland
Federal Republic of Germany	Overheid	6.38%	Duitsland
French Republic	Overheid	4.59%	Frankrijk
Apple Inc.	Informatietechnologie	1.94%	Verenigde Staten
Staat der Nederlanden	Overheid	1.75%	Nederland
Microsoft Corporation	Informatietechnologie	1.71%	Verenigde Staten
Kingdom of Belgium	Overheid	1.41%	België
World Bank Group/The	Overig	1.22%	Supra National
state of North Rhine-Westphalia	Overheid	1.06%	Duitsland
Alphabet Inc.	Telecommunicatiediensten	1.01%	Verenigde Staten
Amazon.com, Inc.	Cyclische goederen	0.92%	Verenigde Staten
Republik Oesterreich	Overheid	0.86%	Oostenrijk
NVIDIA Corporation	Informatietechnologie	0.80%	Verenigde Staten
Stadt Witten	Overheid	0.79%	Duitsland
Deutsche Bank Aktiengesellschaft	Financiële diensten	0.69%	Supra National

De activa-

De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: **2023**

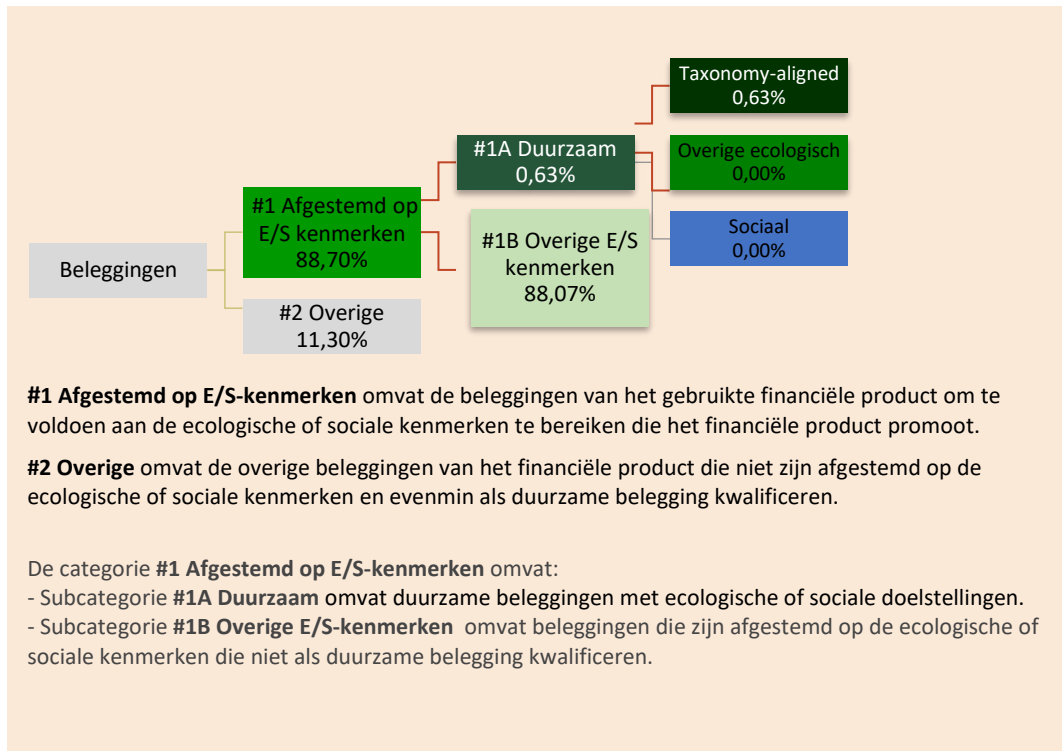
De top 15 participaties is samengesteld op basis van directe participaties in emittenten en onderliggende investeringen van fondsen. Dit waar informatie beschikbaar was. Het percentage wordt berekend op basis van de marktwaarde mid-dirty.

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

0,63%

● **Hoe zag de activa-allocatie eruit¹²?**

¹² Houd er rekening mee dat het percentage beleggingen dat wordt weergegeven onder ‘#1A duurzaam’ lager kan zijn dan de som van de delen die worden weergegeven in ‘Taxonomie-uitgelijnd’, ‘Overig milieu’ en ‘Sociaal’. Dit komt door de complexiteit bij het identificeren van overlappings tussen beleggingen die volgens Aegon AM’s eigen duurzame beleggingsdefinitie als duurzaam worden beschouwd en de beleggingen die door onze externe gegevensleverancier zijn geïdentificeerd als ‘Taxonomy-aligned’, wat kan resulteren in mogelijke dubbeltellingen. Bovendien zullen op de EU-taxonomie afgestemde investeringen aansluiten bij de overige E/S-kenmerken (1B), maar worden ze alleen opgenomen in 1A hierboven om dubbeltellingen te voorkomen.

● **In welke economische sectoren werd belegd?**

Sector	Activa%
Overheid	25.06%
Hypothecaire producten	14.35%
Financiële diensten	11.29%
Informatietechnologie	9.68%
Cyclische goederen	5.35%
Gezondheidszorg	4.90%
Industrie	4.44%
Vastgoed	3.94%
Telecommunicatiediensten	3.85%
Niet-cyclische goederen	2.76%
Overig	2.75%
Asset Backed Securities	2.34%
Taxonomy aligned	1.86%
Materialen	1.40%
Energie	1.04%
Nutsbedrijven	1.01%
Student Loans	0.25%

Het is mogelijk dat de sectortoewijzing niet 100% bedraagt. Er kunnen beleggingen zijn die niet aan een sector kunnen worden toegewezen (bv. contanten, derivaten).

In welke mate waren de duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-Taxonomie?

Het percentage duurzame beleggingen conform de EU-Taxonomie is de volledige 100% voor dit product. De fondsbeheerder is tot deze conclusie gekomen door de huidige participaties te beoordelen op basis van daadwerkelijk gerapporteerde data.

Om te voldoen aan de EU taxonomie, omvatten de criteria voor **fossiel gas** onder meer emissiebeperkingen en omschakeling op volledig hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** omvatten de criteria uitgebreide regels voor veiligheid en afvalbeheer.

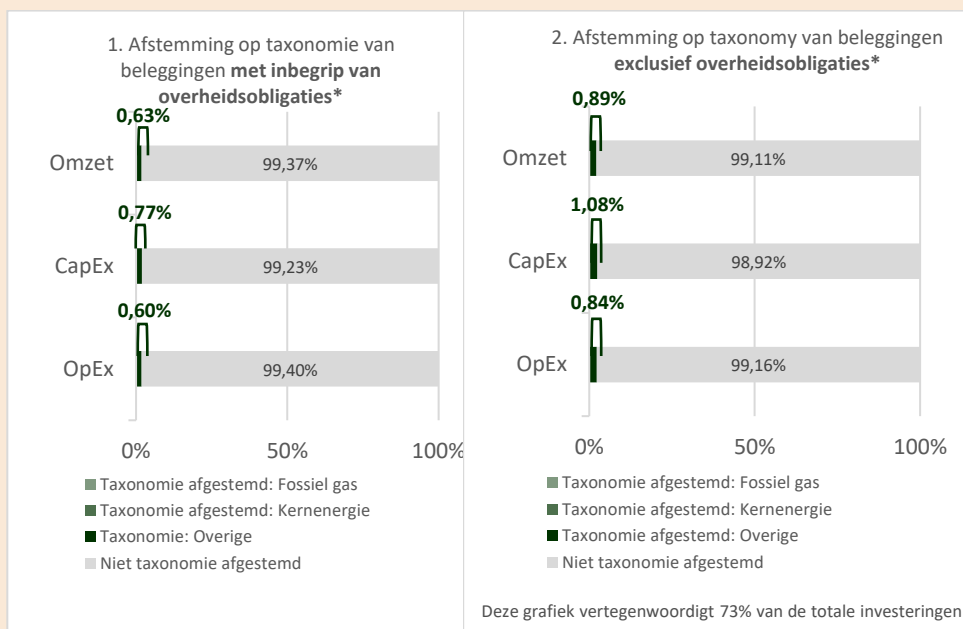
Faciliterende activiteiten kunnen direct andere activiteiten inschakelen om een substantiële bijdrage te leveren aan een milieudoelstelling.

Transitionele activiteiten zijn activiteiten waarvoor onder andere nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en broeikasgasemissieniveaus overeenkomen met de beste uitvoering.

● Heeft het financiële product geïnvesteerd in activiteiten op het gebied van fossiel gas en/of kernenergie in overeenstemming met de EU-taxonomie¹³?

- Ja: zie details in de grafieken van het kader
- In fossiel gas In kernenergie
- Nee

- De onderstaande grafieken tonen in het groen het percentage beleggingen dat was afgestemd op de EU- taxonomie. Aangezien er geen geschikte methode is om te bepalen of overheidsobligaties zijn afgestemd op de taxonomie*, toont de eerste grafiek de afstemming op de taxonomie voor alle beleggingen van het financiële product, met inbegrip van overheidsobligaties, terwijl de tweede grafiek de afstemming op de taxonomie toont voor uitsluitend de beleggingen van het financiële product anders dan in overheidsobligaties.

* Voor deze grafieken omvatten "overheidsobligaties" alle blootstellingen aan overheidsschulden.

● Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

¹³ Fossiel gas- en/of nucleair gerelateerde activiteiten voldoen alleen aan de EU-taxonomie als ze bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatveranderingsmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstelling van de EU-taxonomie - zie de toelichting in de linkerbalk. De volledige criteria voor economische activiteiten op het gebied van fossiel gas en kernenergie die voldoen aan de EU-taxonomie zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Europese Commissie.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die aangeeft hoe "groen" de ondernemingen waarin is belegd vandaag zijn;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen zijn gedaan door de ondernemingen waarin is belegd die relevant zijn voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin wordt belegd, weerspiegelen.

 zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Financiële kengetallen	Activiteitstype	Aandeel in investeringen %
Turnover	Transition	0,02%
Turnover	Enabling	0,28%
CapEx	Transition	0,04%
CapEx	Enabling	0,28%
OpEx	Transition	0,01%
OpEx	Enabling	0,29%

- **Hoe verhiel het percentage investeringen dat is afgestemd op de EU-taxonomie zich tot het percentage tijdens eerdere referentieperiodes?**

Over voorgaand jaar zijn geen data beschikbaar. Daarom is een vergelijking niet mogelijk.

Wat was het minimaal aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd met de EU-taxonomie?

n.v.t.

Wat was het minimaal aandeel sociaal duurzame beleggingen?

n.v.t.

Welke beleggingen zijn opgenomen in "overige"? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Het financieel product heeft met het oog op een efficiënt portfeuillebeheer belegd in overige beleggingen, bijvoorbeeld derivaten en liquide middelen. Deze overige beleggingen zijn niet onderworpen aan de milieu- of sociale criteria van het financiële product.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?

Dit financieel product heeft vermeden actief te beleggen in emittenten waarvan is vastgesteld dat ze een aanzienlijke negatieve impact hebben op duurzaamheidsfactoren zoals, maar niet beperkt tot, klimaatverandering, biodiversiteit, mensenrechten en goede gezondheid en welzijn en controversiële wapens en controversiële wapenhandel. Dit is bereikt door zich te houden aan de uitsluitingenlijst van de vermogensbeheerder.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Er is geen referentie-benchmark gedefinieerd als referentie voor de milieu- of sociale kenmerken die door het financieel product worden gepromoot.

- ***In welk opzicht verschilt de referentiebenchmark en een brede marktindex?***

n.v.t.

- ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten aanzien van de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?***

n.v.t.

- ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?***

n.v.t.

- ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?***

n.v.t.

Referentiebenchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken die dat product promoot.